

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno ... 140 K

mesечно ... 10

za inozemstvo ... 100

Oglaš za vsak mm višine

stolpca (58 mm) ... 1 K

malih oglaš do 30 mm

stolpca (58 mm) ... 1

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 18/4

Telefon št. 72

Upravišstvo:

Trsarska ulica št. 64

Telefon št. 26

Račun kr. post. ček. urada
šte. 11.842

Ljubljana, 4. marca.

Reški fašisti so proglasili združitev Reke z Italijo...

Zanimiva bi bila statistika pogodb, ki jih je Italija sklenila samo v svrhu, da jih... pred 40 leti, izjavil: «Prepričan sem, da je vsaka z Italijo sklenjena pogodba le enostranska» in neki drugi diplomat mu je odgovoril: «Saj ne more biti drugače v državi, kjer sodi vodi politiko.»

Izgleda, da se Italija do danes ni izpremenila. Tekom dolgotrajne mirovne konference so se spretni italijanski diplomati uverili, da so jugoslovanski zastopniki dovolj slabotni, da si ne upajo prevzeti nase odgovornosti za odločilen čin, in spretna italijanska poročevalska služba iz Jugoslavije je dala Italijanom dobro sliko o našem javnem mnenju. Dobro so vedeli, da bi tisti zastopnik, ki bi si upal sprejeti v Parizu eno ponudbenih nam kompromisnih mej, v domovini za vse večne čase dobil primke izdajalca. Čim pa je bil izveden koroški plebiscit, so videli Italijani, da je naša politična moralna še pravi plod naše kampanijske prošlosti, in tako smo izgubili Kvarner, Reko, Zader, Snežnik, St. Peter na Krasu in Idrijo, — kraje, s kojih izgubo ni nikdo računal. Šli smo v Rapallo. Na telesu Jugoslavije je zazijala rana. Ta rana krvavi vedno znova.

Fašistovski napad na Reko je uspel. Zanello je vjet, Reka je v rokah fašistov, ki so proklamirali svoje ujedinjenje z Italijo. Obenem so izjavili, da luke Baroš (porto Sauro) ne dajo iz svojih rok. V ozalju pa dviguje baš odžagani dela Torretta svoje roke in blagoslovja glavne privržence svoje politike. Tik predno je Schanzer nastopil svoj resor, je izvršil reški puč. Nikdo ni zanj odgovoren, ves svet sprejema fait accompli, zmigava z rameni in molči. Mi tudi...

V stik z Italijo smo stopili 1. 1917. v Rimu. Ta politika je vodila od rimskega pakta do Rapalla. Kmalu nato je nacionalistična politika vrgla Sforzo. Laški nacionalisti so Giolitija in Sforzo krstili za izdajalca, z vsemi sredstvi so se uprli ratifikaciji pogodbe, in pozneje, ko so postavili na ministrstvo zunanjih zadev svojega Torretta, so na vse načine zavlačevali izvršenje sklenjene pogodbe. Dalmatinska tretja cona in Sušak sta še vedno v njihovih rokah. Zato pa so tudi iz Reke napravili svojo prefekturo, jo vladali več mesecev s pomočjo italijanskega kraljevskega komisarja, vzdrževali tam svojo posadko, in končno preden pride giolitijane na vladjo, izvedli iz Trsta na svoj znani način fašistovsko reško «revolucijo». Oficijelno seveda ne vedo o vsem tem nič. Kako neki!

Osem mesecev že zahtevamo izvršitev rapalske pogodbe, izpraznjenj tretje cone, izročitev Baroša, nepristransko upravo Reke. Mosto tega — «reška revolucija».

To je en uspeh della Torrette. Drug uspeh pa je, da je Mala antanta vedno bolj solidarna in da se ta organizacija vedno solidneje in nagleje razvija. Vsa srodna Evropa danes pravilno ocenjuje italijansko verolomnost, obenem pa bedasto zaslepljenost laških nacionalistov, ki res verujejo, da jim «zmaga» Italije daje pravico jeroštva nad nami. Italija danes ima tretjo cono, in fašisti imajo Reko. Zato pa je Italija v svetu izolirana, in pri nas obsodjena.

Danes nam ni mogoče nastopiti s silo. Vendar ne bomo pozabili dobljenih klofut. Da smo bolj konsolidirani na znotraj in gospodarsko urejeni, bi mogli Reko vojaško zasesti ter s cirkularno noto obvestiti zaveznike, da hočemo Reko očistiti italijanskih razbojniških tolpe in vrniti mestu avtonomijo.

Za ta čin smo zaenkrat preslabi. Zato si ga prihranimo. Dobro vemo, da bosta Reka in Trst plačala fašistovske interese s svojo gospodarsko smrtjo. Na genovski konferenci se bo govorilo tudi o lukah srednjeevropskega zaledja in o laških interesih. Jasno je, da pri sedanjem položaju ti italijanski poskusi ne bodo uspeli. Gospodarska politika, zblíževanja narodov, pomirjenje in obnova je mogoča le brez fašistov.

SESTANEK ANTANTNIH STROKOVNJAKOV.

London, 4. marca. (Izv.) Sestanek strokovnjakov zavezniških velevlavstev v svrhu razpravljanja finančnih in tehniških vprašanj, ki so v zvezi z genovsko konferenco, se bo vršil v drugi polovici meseca marca v Londonu.

Fašisti proklamirali združitev Reke z Italijo

POTEK DOSEDANJH DOGODKOV. — POPOLEN PORAZ ZANELLE.

Rim, 4. marca. (Izv.) Revolucionarni odbor za narodno obrambo na Reki je proglasil ujedinjenje Reke z Italijo.

Sušak, 4. marca. (Izv.) Fašisti so danes dopoldne po mestu nabili razglas, v katerem inž. Attilio Prodani imenu revolucionarnega odbora, sklicujoč se na «plebiscit» 30. oktobra 1918, slovesno razglašajo vedno in neolčljivo združjenje Reke z italijanskim kraljestvom. Reka je dobila službeno ime «Fiume d' Italia».

Bakar, 4. marca. (Izv.) O poteku večerajšnjega dne na Reki so znane dosedaj naslednje zanesljive podrobnosti:

Ob 7. uri zjutraj so vstali na Reki zasedli vsa javna urada. Vnel se je nato hud boj za vladno palačo med fašisti, legionarji in republikanci na eni, ter stražniki in zanelijanci na drugi strani. Z bližnjih streh so fašisti obstreljevali palačo. Tržaški poslanec Giunta, ki je osebo vodil fašistovsko akcijo, je puštil pripeljati od Opatije majhen «mas» (remorker), ki je imel top malega kalibra, s katerim so potem fašisti tudi z morskimi strani obstreljevali vladno palačo. Vladne straže, kakih 400 mož, so dopoldne poizkusile napraviti izpad iz palače, pa so bile odbite. Okrog poldne se je boj tako poostil, da sta ukazala Zanello in Blasich razobesiti na palači belo zastavo, nakar so fašisti takoj ustavili ogenj.

Pri pogajanjih, ki jih je vodil za fašiste Giunta, za vlado pa Blasich, so zahtevali fašisti takojšnjo razorožitev vladnih čet in brezpogojno prodajo vseh članov Zanellove vlade. Zanello je dobil samo par minut časa za premislek. Moral se je udati, nakar so fašisti njega in Blasicha aretirali. Pristili so Zanello, da se je odrek vladni in podpisal naslednjo izjavo:

Današnji položaj na Reki

SOGLASJE MED FAŠISTI IN ITALIJANSKIM VOJAŠTVOM. — POSL. GIUNTA FAŠISTOVSKI POVELJNIK. — FAŠISTOVSKO POLICIJO VODI SLOVENSKI RENEGAT.

Sušak, 4. marca. (Izv.) V nadaljevanju dogodkov na Reki so italijanski fašisti ob pasivnem zadržanju italijanske vojske in vojnega brodograja okupirali še torpedovko 86, ki je oborožena s topovi malega kalibra 76 mm. Vojaško poveljstvo na Reki je prevzel vodja tržaških fašistov posl. Giunta. Pri napadu na vladno palačo se italijanske torpedovke v luki niso niti ganile, ampak so mirno pustile, da so fašisti divljali.

Revolucionarni komite je pustil nabiti po mestu več proklamacij na prebivalstvo. Prvi razglas, podpisan po predsedniku komiteja Prodani, naznana odločitev Zanelle in njegove vlade, razpust ustavotvorne skupščine. Drugi naznana, da je prevzela vladne posle začasno provizorijna revolucionarna vlada.

Italijanska vlada o reških dogodkih

MINISTRSKI SVET SKLENIL INTERVENCIJO. — HINAVSKI POZIVI ČASOPISJA.

Rim, 4. marca. (Izv.) Italijanski ministrski svet je razpravljal danes o reškem vprašanju in sklenil takojšnjo intervencijo v svrhu vzpostavitve mira in reda. V svrhu vzdrževanja najstrožje nevtiralnosti so bile italijanske čete na mejah reške države ojačane.

Listi pozivljajo vlado k odločnosti in zahtevajo v zmislu rapalske pogodbe ohranitev samostojnosti reške države, a ob enem tudi varovanje italijanskega značaja mesta.

Zopetna odgoditev genovske konference

Rim, 4. marca. (Izv.) Ministrski predsednik de Facta je izjavil na današnji seji ministrskega sveta, da bo genovska konferenca gotovo odložena še preko 10. aprila.

Schanzer je dalje izjavil, da bo italijanska vlada storila vse, da bo gospodarska konferenca v Genovi uspešna. Ministrski predsednik de Facta se osebno namerava ne bo udeleževal pogajanj.

«Z ozirom na današnje dogodke sem prisiljen, da se udam sli revolucionarjev in da izročim vso državno oblast komiteju za narodno obrambo, ki je povzročil pokret.»

Zanello bi bil rad izročil oblast nad Reko v roke italijanskim oblastim. Vetaši pa so ga držali ujetega ves popoldan in so ga prisilili, da je ob 8. uri zvečer podpisal v navzočnosti tajnika za notranje zadeve Blasicha in treh članov vstaške vlade to-le izjavo:

«Podpisani tem potom za vedno izjavljam, da se ne bom več udeleževal političnega življenja na Reki ter se odrekam vsem aspiracijam političnega značaja. Obvezujem se s častno besedo, da se ne bom niti direktno niti indirektno vmešaval v reško politiko, da ne bom niti na posreden niti neposreden način poizkušal voditi proti Reki kakršneoli propagande in da se bom vzdrževal vsake odkrite ali prikriti sovražnosti proti italijanskim narodnim aspiracijam glede Reke. Priznavam legitimnost in suvereniteto danes konstituiranemu odboru za narodno obrambo in izjavljam, da na noben način ne nameravam dalje aktivno politično delovati.»

Okrog devetih zvečer so karabinjerji spremlili Zanello do Opatije, odkoder je odpotoval najbrže v Trst. Odbor za narodno obrambo je izdal pozno zvečer razglas, v katerem naznana kapitulacijo Zanellove vlade, izjavlja da prevzame oblast v svoje roke in poverja vzdrževanje reda kraljevim karabinjerjem in italijanskim četam ter vabi italijansko vlado, naj prevzame upravo mesta. Proklamacija je podpisal predsednik komiteja Attilio Prodani.

Zvečer so italijanske čete prevzele službo. Sedaj vlada v mestu mir. V bojih so izgubili zanelijanci 3 mrtve in imeli redem težko in več lahko ranjenih. Fašisti imajo sedem ranjenih in enega mrtvega; ubit je bil tudi brigadir karabinjerjev Rossi.

Javno varnost ob meji oskrbujejo italijanski karabinjerji, sigurnost v notranjosti reške države pa neki Kralj. renegatski sin Slovenca Kralja, ki ima pod reško čitalnico tobačno prodajalno.

Trotja proklamacija javlja prebivalstvu, da fašisti vztrajajo na proglasu z dne 30. oktobra 1918, v katerem zahtevajo aneksijo Reke po Italiji.

Prebivalstvo Sušaka je v velikih skrbih, ker je italijanska vlada očitno v sporazumu s fašisti in ker zato v slučaju, da fašisti napadejo tudi Sušak, nima nobene zaščite. Italijanske straže so sicer pomnožene, a samo proti Sv. Ani, kar je očitno naperjeno proti Jugoslaviji za slučaj, da bi hotelo jugoslovanske čete intervenirati na Reki.

Zunanji minister Schanzer je zanikal vesti časopisja, da je jugoslovanska vlada vložila protest proti najnovejšim dogodkom na Reki.

Po poročilih listov je prevrat na Reki nastal v prvi vrsti zaradi tega, ker je Zanello vlada nastavila v policijskem zboru osebe, ki nimajo domovinske pravice na Reki, to je Hrvate. Zahtevno nacionalistov po odpustu Hrvatov iz policijske službe je Zanello kratkome o odklonil in s tem pritiral situacijo do eksplozije.

ANGLEŠKA ZUNANJA POLITIKA.

London, 4. marca. (Izv.) Minister lord Chamberlain je imel večer v Oxfordu govor, v katerem se je bavil tudi z zunanjo politiko Anglije in izjavil med drugim:

«Anglija ima v politiki jasno začrtano pota. Ona hoče ostati v prijateljskih odnosih s svojimi bivšimi zavezniki in stopiti v svrhu jamstva mira v zvezo s Francijo in Belgijo, kar tvori temelj za zmernejšo in treznejšo politiko napram premaganim sovražnikom. Anglija pa se ne more součestiti v pustolovščine.

Novoizvoljeni parlamentarni odbori

RAZDELITEV MANDATOV. — DEMOKRATSKI IN SLOVENSKI ČLANI — KONSTITUIRANJE POSAMEZNIH ODBOROV.

Beograd, 4. marca. Ne seji klubovih načelnikov je bilo v zmislu člena 15. novega poslovnika včeraj sklenjeno, da dobe demokrati in radikali v finančnem odboru po 10, jugoslovanski klub 3, zemljoradniki 3, muslimani 2, samostojni kmetje 1, socialisti in republikanci pa skupno 2 mandata. V ostalih odborih radikali 7, demokrati v administrativnem in imunitetnem po 6, v verifikacijskem 7, jugoslovanski klub in zemljoradniki v vsakem ostalem odboru po 2, muslimani po 1, v administrativnem in imunitetnem odboru pa po 2 mandata. Ker so jim odstopili enega demokrati, samostojni kmetje v vsakem odboru po 1 člana, socialisti, republikanci in narodni socialisti pa skupno v vsakem odboru 1 mandat.

V finančni odbor so bili izvoljeni od demokratov dr. Veljkovič, Miloje Jovanovič, dr. Križman, dr. Kukovec, Andra Radović, Milan Pribežević, dr. Sečurov, dr. Jakšić, Milan Marković in Gjordje Popović, od klerikalcev Vlad. Pušenjak in dr. Stanovnik, od samostojnih Janko Rajar in socialist dr. Korun.

V verifikacijski odbor demokrati Manojlo Soklić, Jovan Vuletić, Stojan Stojanović, prof. Reiser, Miloš Popović, Ri-

sto Nastović in Dragotin Rajković, od klerikalcev dr. Hohnjec.

V imunitetni odbor demokrati dr. Pečič, dr. Lukinić, Krsta Timotijević, Srgjan Budisavljevič, Svetozar Mijatović in dr. Dušan Stefanović, od samostojne kmetijske stranke Mrmolja.

V administrativni odbor demokrati dr. Milivoj Jovanović, Juraj Kukić, Miloš Radosavljevič, Milan Stefanović, Stanoje Veselinović, Svetozar Dičić in Krsta Marković, od klerikalcev Ivan Brodar in I. Roškar, od samostojnih Janko Kušar.

Danes dopoldne so se konstituirali včeraj izvoljeni skupščinski odbori. V finančnem odboru je bil izvoljen za predsednika dr. Voja Veljkovič, za podpredsednika Jankovič, za tajnika dr. Sečurov; v odboru za prošnje in pritožbe za predsednika Milivoj Jovanović, za podpredsednika dr. Ristić, za tajnika Dičić; v verifikacijskem odboru za predsednika Mihajlo Gjuričić, za podpredsednika Manojlo Soklić za tajnika dr. Moskovljović; v administrativnem odboru za predsednika Joca Jovanović, za podpredsednika dr. Angelić, za tajnika Gjonović; v imunitetnem odboru za predsednika dr. Perić za podpredsednika Čeda Kostić in za tajnika Mihajlovič.

Demisija poljske vlade

TEŽKA POLITIČNA KRIZA. — NACIONALISTI PROTI PILSUDSKEMU

Varšava, 4. marca. (Izv.) O polnoči je poljska vlada brzojavno sporočila državnemu šefu, maršalu Pilsudskemu, ki je pred nekaj dnevi odpotoval na vojaške vaje v Brest-Litovsk, svojo demisijo.

Kabinet Ponikowski je padel v prvi vrsti zaradi vprašanja Vilne, ki je nudilo poljskim nacionalistom ugodno priliko, da so pričeli oster boj proti njemu. Glavna ost pa nikakor ni bila naperjena toliko Ponikowskemu in njegovi vladi, kolikor naravnost proti državnemu šefu

Pilsudskemu, kar je razvidno izlasti iz glavnega glasila nacionalistov «Rece Pospolita», ki napada Pilsudskega zaradi njegovega konservativnega in tajinstvenega delovanja.

Kriza, ki je nenadoma izbruhnila na Poljskem, je tem pomembnejša, ker je nastala ravno neposredno pred sestankom zastopnikov baltičskih držav v Varšavi, beograjske konference strokovnjakov Male antante in Poljske in pred obnovitvijo trgovinskih pogajanj med Poljsko in rusko sovjetsko vlado.

Beograjski gospodarski krogi odobravajo valutne odredbe

Radikalni klub se je izrekel proti odredbi.

Beograd, 4. marca. (Izv.) Danes popoldne se je vršila konferenca uvoznikov, izvoznikov, industrijalcev in zastopnikov denarnih zavodov. Po govorih zastopnikov posameznih skupin je generalni inšpektor Jakovljevič predlagal sledečo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta:

Predstavniki uvoza, izvoza, denarnih zavodov in industrije v Beogradu, zbrani na svoji konferenci dne 4. marca 1922, izjavljajo, da so se uverili, da je odredba finančnega ministrstva o prometu z valutami in devizami izdana edino v namenu, da se vrednost dinarja popravi. Zato odredbo kot tako v načelu sprejemajo, pričakujejo pa, da jo bo vlada, ako bi se v njenem izvrševanju pokazale težkoče, ki bi ovirale njegov namen, dopolnila, oziroma spremenila. sporazumno s predstavniki vseh interesirancev.

Konferenci so kot gostje prisostvovali tudi predstavniki zagrebških denarnih zavodov.

Radikalni klub je razpravljal danes o delu skupščine in o stalšču kluba napram načrtu o regulaciji prometa z devizami in valutami. Po daljši debati je bilo soglasno sklenjeno, da bodo radikali glasovali proti temu zakonu, o čemur se obvesti demokratski klub s prošnjo, naj glasuje tudi on proti.

Madžarska agrarna reforma

Budimpešta, 4. marca. (Izv.) Ministrski svet je odobril načrt notranjega ministra o izvedbi zakona bivšega finančnega ministrstva Hegedusa glede oddaje premoženja. Posesniki, ki imajo nad 1000 orlov zemlje, bodo morali oddati zakonito predpisani del državi, ki bo tako pridobila ozemlje razdelila med neposedejoče na deželi. Vendar pa so odredbe glede izvedbe tega zakona tako komplcirane, da so popolnoma neizvedljive. Očitno skuša Bethlenova vlada za agrarno reformo samo pomiriti nezadovoljnost na deželi in si pridobiti novih volilcev. Splošno prevladuje mnenje, da gre pri vsem le za Bethlenov volilni trik in da bo z zaključanjem volilne borbe tudi konec «agrarne reforme».

Redukcija v justični upravi v Sloveniji

Beograd, 4. marca. (Izv.) V ministertvu pravde so danes razpravljali budžet oddelka za pravosodje za Slovenijo v Ljubljani. Pri oddelku so pri tem ertali po eno mesto dvornega svetnika, ministrskega tajnika, ministrskega podtajnika in sodnika. Ta mesta so bila sicer v budžetu sistemizirana, a še niso bila zasedena. Pri višjem deželnem sodišču pri okrožnih in okrajnih sodnih sodalje ertali 25 konceptnih uradnikov, 35 pa uradniških mest pa iz pisarniške službe; razen tega je ertanih tudi 160 mest oficijalov, poduradnikov in slug. Tudi vsa ta mesta so bila v budžetu predvidena, a še niso zasedena.

ČEŠKI DELEGATI DOPELI V BEOGRAD.

Beograd, 4. marca. (Izv.) Nocoj so prispeli v Beograd iz Prage eksperti Češke slovaške republike za gospodarsko konferenco Male antante, ki se jutri slovesno otvori v oficirskem domu. Predsednik češke delegacije je češkoslovaški poslanik na našem dvoru, g. Kalina, ostali člani pa: načelnik oddelka za mednarodne pogodbe v zunanjem ministertvu Dvorček, načelnik trgovinskega ministertva Fafel, načelnik finančnega ministertva Para, načelnik prometnega ministertva Lankaš; tajnik delegacije je g. Černy, odpravnik poslov češkoslovaškega poslanstva v Beogradu.

ZEMLJORADNIŠKI DISIDENTI

Beograd, 4. marca. (Izv.) Zemljoradniški disidenti so si ustanovili lasten klub pod imenom «Narodni seljaški klub». V klub je vstopilo 15 disidentov zemljoradniške stranke, katerim se je pridružil črnogorski poslanec Spasoje Piletić. Klub se je konstituiral danes dopoldne. Za predsednika je bil izvoljen poslanec Dirlijan. Klubov politični program predvideva podpiranje jugoslovanske monarhije pod vlado Karagjorgjevičev. Klub stopi na stališče narodnega edinstva in bo posvečal svoje delo organizaciji kmetijskih mas in njih odvrnitvi od boljševizma. Pripravljen je podpirati vsako vlado, ki bo pravično vpoštevala kmetake interese.

DEMISIJA ŠPANSKE VLADE.

Pariz, 4. marca. (Izv.) Iz Madrida je došlo poročilo, da je španska vlada demisirala.

„DRAGICA“

Po dveh romanah, vzeti iz nemirnega velikega sveta, polnih pustolovčin in prigorod, smo se odločili za spremembo. Končno se tudi novotarij željno občinstvo navelič vednih filmskih prememb in junastev, pa če so še tako velikanska in če je usoda junakova še tako nenavadna. »Blažajno velikega vojvode« in »Morskega roparja« bodo naši cenjeni bralci ohranili v najboljšem spominu. Naši romani, ki izhajajo v ponatihu v knjigah, so imeli doslej na knjižnem trgu velik uspeh, ne da bi bili reflektirali na literarno oceno, ki so je deležna druga, čisto dokaj slabša dela.

Pričeli smo z objavljjanjem velikega dela poznane srbskega pisca Branislava Nušića.

„DEVETSTOPETNAJSTO.“

ni film, ampak je pretresljiva velika slika iz junaške dobe. Slišali smo, koliko je Srbija v vojni trpela. Pa tega vendar ne vemo. Ime »Sundulica« na primer je pri nas skoraj neznano in o smrti akademike legije ve le malokdo. Strahota albanskega umika, »Otok mrtvih« pri Krfu, vsi begunski jadi in solunski preživetek, — vse počasno umiranje, dokler nista neprecenljiva trdnost in vztrajnost dovedli do zmage in omogočili junaški pohod, — vse to slika avtor v tem spisu, ki je plemenit spomenik trpljenja. *Tragedija naroda*. To je podnaslov »Devetstopetnajsti«. Tudi Slovenci smo se udeleževali te tragedije in naši Primorci so tudi sami občutili begunstvo na lastni koži. Vsi pa vemo, kako je bilo v strelskih jarkih, zakopih, pa tudi v bolnicah in — na komandah. Jugoslovanski Barbusse, nam Nušić opisuje scene in dogodke, ki smo jih doživeli sami, ti, jaz, mnogi...

»Devetstopetnajsti« v vsej svoji mračni veličini pa ni zabaven roman. Zato smo se odločili, da nudimo svojim bralcem izmenično dva podlistka. Poleg tragedije jim hočemo nuditi tudi lahkega, zdravega humorja, veselih sličic iz brezskrbne družbe, ki je pred vojno v mladostni razposajeni naivnosti doživljala svoje ljubzenske zgodbe in nezdore. Zato bomo prinašali poleg »Devetstopetnajste« tudi prigrizke, humorja in ljubkosti polni romanček.

„DRAGICA.“

Napisal ga je znani francoski romancier G. M. de Bièvre. Že to ime jamči poznavalcu, da bo »Dragica« prvovrstno zabavno čtivo. Prevod je oskrbel slovenski pisatelj znanega imena. Svojem bralcem in lepim bračkam samo svetujemo, da naj si ga prečitajo, če hočejo nekaj meric dobre zabave, ki je danes mnogo več vredna ko nekaj.

K prepovedi uvoza

Vlada se je morala v obrambo naše valute poslužiti letos istega sredstva, kakor pred dvema letoma, namreč da je prepovedala uvoz luksuznega blaga. S tem smo se od principa popolnoma proste trgovine vrnili v sistem prohibicije, ker se je izkazalo, da se sistem proste trgovine ni obnesel, in da so se zopet našli med trgovci ljudje, ki so brezvestno izkoriščali svobodo uvoza in se zadolžili v inozemstvu za nakup luksuznega blaga za ogromne vsote. Za devize, ki smo jih dobivali z izvozom naših poljskih pridelkov, so nakupovali brez ozira na splošno našo finančno situacijo predmete, ki nikakor ne spadajo med nujne življenske potrebščine, in katerih se mora največji del prebivalstva pri današnji draglinji odrekati.

Vsi se še spominjamo prepovedi uvoza, ki je bila izdana pod ministrom dr. M. Nincem dne 23. marca 1920, in ki je bila po svoji vsebini in brezobzirnosti mnogo ostriša kot je sedanja. Prepoved uvoza je takrat trajala skoro pol leta in je bila sredi septembra likvidirana na ta način, da se je povišala splošna agiomaklada in vpeljal se posebni davek v zlatu na luksuzno blago. Ta davek je bil bistven sestavni del splošnega davka na poslovni promet in se je imel plačevati v višini 100stotne fakturne vrednosti blaga. Ker so imele carinarnice z izračunavanjem in kontrolo deklarirane vrednosti preveč dela, je generalna direkcija carin specificirala po takratnih povprečnih tržnih cenah luksuzni davek, ki je stopil v tej obliki januarja 1921. v veljavo. Z 10. novembrom l. l. pa je nastala glede luksuznega davka bistvena izprememba. S tem dnem se je namreč agio za carinske postavke povišal za 100 odstot-

kov, medtem ko se je agio za luksuzno blago znižal od 300 na 100 odstotkov. S tem ukrepom se je samo olajšal uvoz luksuznega blaga. Gospodarske podlage za ta ukrep nimamo nobene in ne vemo, kaj je bilo povod, da se je generalna direkcija carin odločila za ta predlog. Iz izkazov o carinskih dohodkih v pretekli jeseni se da sklepati, da se je v mesecih september in oktober uvozilo ogromno tega blaga v našo državo.

Zato smatra mnogo ljudi, da prihaja sedanja prepoved preporno, ker bi se bilo moralo že lansko jesen, in sicer v septembru otežiti uvoz luksuznega blaga. Sedaj se nahajajo velike množice prepovedanega blaga na zalozah. Da doseže prepoved uvoza svoj namen, je treba, da ima država možnost, da državne meje hermetično zapre in da sta finančna straža in carinsko osebje absolutno zanesljiva. Drugače je vsaka prepoved uvoza malo izdatna. Praksa leta 1920. je dokazala, da se je vkljub prepovedi dobilo v vseh trgovinah in »pod roko« vseh vrst prepovedanega blaga v dovoljnih množinah. Razlika je bila samo ta, da ga je trgovec moral kupovati od netrgovcev in ga ni mogel direktno naročiti.

Po vsebinski strani je sedanja prepoved uvoza mnogo boljša od prepovedi iz leta 1920., ker upošteva potrebe naše industrije in tudi ni šla glede razlage pojma luksuznosti do take ekstremnosti kot predlanska naredba. Vendar ni popolnoma sistematična. Tako na primer je ostal še nadalje dovoljen uvoz poročan, južnega sadja, mandeljev, rozin, svežega cvetja itd., torej predmetov, za katere se razmeče letno težke milijone tujih valut, dasi se lahko označijo za luksuzno blago v pravem pomenu besede, ki nam ni neobhodno potrebno.

Neposredna posledica prepovedi uvoza je in mora biti podražitev predmetov, ki so prepovedani v notranjem tržnem prometu, ker je vsaka uvozna konkurenca izključena, in ker ima tuzemski producent monopol. Za trgovinske obrti, ki trgujejo z luksuznimi predmeti, nastaja vsled prepovedi, prekarna situacija, ki je tem neprijetnejša, čim manjšo zalogo ima posameznik na blagu ob času uveljavljanja prepovedi. Nedvomno, da bodo ti krogi skušali omiliti prepoved in doseči čimprej njeno odpravo. Vendar letošnja prepoved ne bo povzročila toliko kritike in odpora, kakor predlanska.

Kako se na Koroškem „preiskuje“

Po izgreduh, ki so jih zakrivilo od »Heimadisten« najete telpe v koroškem Skocijanu, je deželni glavar Gröger objavil, da bo dal zadevo strogo preiskati. In da bodo krivci kaznovani. Kako pa se take preiskave vrše, nam je že znano iz slučaja dekana Limpla. Tudi v Globasnef se je mudil neki orožniški major ter povpraševal ljudi, kaj mislijo o igrah, ki jih prirejajo Slovenci. Znano je, da je okrajno glavarstvo v Velikovec prepovedalo uprizoritev igre »Deseti brat«, ki bi se morala vršiti na novega leta dan. Gospod major pa je trdil, da so igre politične privredive in da bodo v slučaju, da bi se nameravalo še katero uprizoriti, prišli železničarji in vse razbili.

Tako govori organ koroške žandarmerije! Major je tudi izjavil, da bi se napadi na Slovence izvršili lahko tudi izven vasi, v katerem slučaju bi orožniki ne mogli preprečiti pretepev in napadov. Seveda bodo vsa taka poročila dognala, da so krivci edino le Slovenci, ki prirejajo zborovanja, predavanja in igre, kar pa pomenja seveda »eine freche Herausforderung«. V takih razmerah žive naši koroški bratje. Ali res ni pomoči?

Gledališče

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE.

Drama.

Nedelja, 5. marca: Popoldne ob 3. uri »Vražja ženska«. Izv.

Zvečer ob 8. uri »Hamlet«. Izv. Ponedeljek, 6. marca: Zaprt.

Torek, 7. marca: Dramska predstava v opernem gledališču.

Opera.

Nedelja, 5. marca: »Faust«. Izv. Ponedeljek, 6. marca: Zaprt.

Torek, 7. marca: »Zlahtni meščan«. C.

Politične beležke

+ Radičeve zveze. Znani stari prijatelj Slovanov André Chéradame je izdal novo knjigo »La mystification des peuples allies« (Mistifikacija zavezniškov). O knjigi sami prinesemo referat še posebej, danes pa opozarjamo na velezanimiva izvajanja Andreja Chéradama o vsenemški propagandi v Evropi, ker so čititelji te propagande pomočniki gospoda Radiča. Tako n. pr. bivši c. kr. generalštabni stotnik Josef Korce, s sedežem v Karlovih Varih, že dve leti prodaja po svetu pangermansko propagando pod plaščem »Lige narodov«, »pacifizma«, »pobratena narodov« itd. in izdaja tednik »Völkerbund«. Razven tega ima celo pisarno, ki ima nalogo »informirati« zapadne narode o trpljenju Nemcev ter Vsenemcem dobivati prijateljev. Korcevo podjetje je pa v direktni stalni zvezi s »Probujačimi se Madžari«, dalje s slično madžarsko - nemško propagando organizacijo v Zenevi, in s prošulo »Ligue pour la défense des droits des Peuples«, s katero je po lastnem priznanju v zvezi g. Radič. (Blokov memorandum je bil po lastnih besedah Radičevcev, namenjen za revijo lige!). Chéradame dalje objavlja nekatere druge zveze: italijanski fašisti, »probujači se Madžari«, habsburški agenti, velenemški agenti in generali, katoliško - republikanska »Action française« v Parizu in v ozadju vsega tega grodo zveze iz Karlovih Varov čez Dunaj, k Hlinki na Slovaškem in k g. Radiču na Hrvaškem.

+ Skandal vseh škandalov! »Novi Cas« živi od samih škandalov. Včeraj je posnel po našem listu vest o zatvoritvi nekaterih bolnic, ki smo jo tudi mi brezobzirno komentirali. »Novi Cas« vidi tudi pri tej stvari — centralizem v službi kapitalistične buržoazije. »Novi Cas«, ki izhaja šele drugo leto, seveda ne ve, kako mizerno je pred vojno delala Kranjska, kjer so klerikalci uganjali avtonomistične orgije, obravnavala zdravstvo, zlasti pa deželne dobrodelne zavode, za katere je dajala na razpolago na leto le nekaj nad 1 milijon kron, dočim je porabljala težke milijone deželnega premoženja za strankarsko korupcijo in podpiranje svojih političnih pristašev. Danes, ko je v državnem proračunu za Slovenijo v zdravstvene svrhe postavljenih 70 milijonov kron, je seveda »veteče« katastrofe kriv samo in edino le centralizem. Klerikalci za vsako stvar napadajo centralizem kakor bav - bav, ki je sredi votel, okoli ga pa nič ni. Če treba državi kaj dati, vpije »Novi Cas«, da je škandal, če država vsega ne more dati, kar bi bilo potrebno in kar si »Novi Cas« zaželi, pa je seveda tudi škandal. Glavna stvar za katoliško boljševoško glasilo je, da ima škandal in da s škandalji krmi svoje bralce. Škandal vseh škandalov je pač to, da se more med nami vzdržati list, ki tako sistematično izpodkopava ugled države ter po načrtu brezvestno hujska ljudske mase, kot to dela »Novi Cas«.

+ Jugoslavija ne zahteva izročitve vojnih krivcev? Kakor poroča pariški »Temps« iz Sofije, je jugoslovanska vlada sklenila, da se odreče pravici, ki jej pripada po neuljyski mirovni pogodbi, da zahteva izročitev bolgarskih vojnih krivcev.

+ Goriški župan o razmerju med Slovenci in Italijani. V četrtek se je vršilo v Gorici slovesno vstoličenje novega župana dr. Bonnea, ki je zmagal pri volitvah s pomočjo slovenskih glasov. Novi župan je imel pri tej priliki govor, v katerem se je med drugim dotaknil tudi razmerja med Italijani in Slovenci in naglašal potrebo lojalnosti napram slovenskemu plemenu, kar zahtevata že svobodoljublje in demokracija. Samo, da ne bi ostalo samo pri besedah!

Sokolski vestnik

Seja prehranjevalnega odseka zletnega odbora za l. Jugoslovanske vsesokolske zlet se vrši v torek dne 7. marca 1922 ob 20. uri v zletni pisarni Narodni dom. Clani prehranjevalnega odseka naj se seje gotovo udeležijo. Vabimo tudi druge brate k sodelovanju pri prehranjevalnemu odseku!

Po svetu

— Zita plete nogavice, Karl se dolgočasli — oba pa pričakujeta na Madeiri osmo rodbinsko radost. Sedaj imata okrog sebe zbrano vso famillijo — otroke Ottona, Adelhalda, Roberta, Feliksa, Karla, Rudolfa in Šarlotu. Baje živita skromno, ker denarja ni. Jugoslavija, Češka, Rumunskaja, ki naj bi jim pripadla častna naloga plačevati g. Habsburgu plačo, se branijo in vest, da je gospa Zita odnesla iz Švice stare habsburške zaklade je baje neresnična. Novine čitajo v familliji samu enkrat na teden, današnji časopisi ne prihajajo več, ker Karl ni obnovil naročil. G. Habsburg hodi na lov, v Funchal v kavarno — toda vse skupaj ga ne veseli. Od tega ima dobiček rodbinsko življenje. Kakor rečeno, na Funchalu bo pri Habsburgovcih kmalu zopet krst.

— Veliko Bratislavo nameravajo osnovati s priključitvijo petih okoliških vasi sedanjemu mestu, ki bo s tem povečano za približno 15.000 prebivalcev. Ker je med temi samo okrog 800 Madžarov, bo s tem povečanjem Bratislave madžarska pozicija v mestu znatno oslabiljena.

— Poroka angleške kraljčine Marije z viskontom Lascelles-om se je vršila z ogromnimi svečanostmi v terek v Londonu. Ves London je bil slavnostno okrašen.

Prosveta

DVA KONCERTA V FILHARMONIČNI DVORANI V LJUBLJANI.

Danes dopoldne točno ob enajstih: *Matineja slovenskih samospevov: Romanowski-Kogol.*

Jutri, v ponedeljek ob osmih zvečer: *Koncert ge. Pavle Lovsetove s spremljevanjem Janka Ravnika.*

XXII. umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, ki vsebuje nova dela bratov Kralj, se odprla danes, dne 5. t. m., ob desetih dopoldne.

Koncert ge. Pavle Lovsetove obeta nuditi najčistejši umetniški užitek. Program bo pokazal značilni in zanimljiv zgodovinski razvoj ter napredek naše slovenske solistične pesmi v plemeniti interpretaciji. Ga. Pavla Lovsetova ne potrjuje nikake reklame več. Njena kristalno čista intonacija, njena v srcu porojena in doživeta pesem, ki zagostoli včasih kot vrisk škrlančka nad zlatimi polji, včasih zopet potihne v mehko šepetanje ali zažoji v globoki materni popevki — vse lastnosti blagodarjene pevke so ponesle njeno ime že preko naših tistih mej. Viharjeva: Nezakonska mati in Lajovicva: Begunka pri zibelci sta kot dva krasna mejnika, ki zaklepata skoro 50letno razvojno dobo naše pesmi. Ga. Lovsetova nam je porok, da bo podala programa točke s pristnim umetniškim občutjem, opojna omama njenega glasu in njega globoka pevska duša, ki obdrži in zastrmi poslušalca do konca, pa bo zopet zveselila lepote žejna srca, ki tako težko pričakujejo čiste umetnosti v teh dneh, polnih hladnega sebičja...

Matineja Kozol-Romanowski. Po vseh večjih mestih imajo navado, da prirejajo umetniške koncerte tudi v nedeljah dopoldne pod naslovom »Matineja«. Tako Matinejo priredita pod okriljem Glasbene Matice v Ljubljani v nedeljo dne 5. marca ob enajstih dopoldne v Filharmonični dvorani operni pevec Romanowski in kompozitor Kogol. Zanimivi spored obsega sledeče točke: Kamilo Mašek: Luna sije. Kam? Jurj Flešman: Modrijan. Avgust Leban: Ostani zvesta! Hr. Volarič: Pregovorjena ljubezen. Solze. Benj. Ipavec: Božji volek. Ivan Grbec: Zdrava Marija. Gajmir Krek: Predsmrtica. Marij Kogol: Sprehod v zml. Anton Lajovic: Romanca. Anton Svetek: Svetla noč. — Vstopnice se prodajajo jutri od desete ure dalje v veži Filharmonične družbe.

Koncert jugoslovanskih narodnih pesmi priredi pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v ponedeljek, dne 13. marca t. l. v Unionu. Sodelujejo: operna pevka g. Vilma de Thierry-Kavčnikova, operni pevec g. Leopold Kovač ter društveni pevski moški in mešani zbor. Vstopnice od 2. marca dalje v trafikih v Prešernovi ulici št. 54.

Ljudsko vseučilišče v Celju. V ponedeljek dne 6. marca bo na ljudskem vseučilišču v Celju predaval ravnatelj meščanske šole, g. Beno Serajnik. Predaval bo »O življenju rastlin«, kateri tema vzbuja v vseh krogih živahno zanimanje.

Sport

Nogomet v Pragi. Včeraj sta se vršili v Pragi nogometni tekmi med poljskim prvacom »Cracovia« (Krakov) in društvom »Union« (Žižkov). V nedeljo nastopijo sledeča društva: »Cracovia« proti »Slaviji«, »Viktoria« (Žižkov) proti »Spartii«, F. C. Weiden (Bavarska) proti D. F. C. in »Union« (Žižkov) proti »Muskelsky S. K.« Zadržna tekma je prvenstvena. O izidih bomo poročali.

Prvenstvene tekme na Poljskem za leto 1921 so imele nastopni izid. 1.) »Cracovia« (Krakov) 15 točk v 8 tekmah, score 31 : 7, 2.) »Polonia« (Varšava) 10 točk, 3.) »Warta« (Poznanj) 8 točk.

Izpred ljubljanske porote

BRATA ČEPINA OPROŠČENA.

Senzacionalna porotna obravnava proti goljufiji obtoženima bratoma Vid in Pavlu Čepin je končala, kakor je bilo sklepiti že tudi iz poteka obravnave same, z oprostitvijo obeh obtožencev.

Razprava je trajala vso noč od petka na soboto in se je končala šele ob 5.30 zjutraj. Zaeliševanje priš je bilo zaključeno ob 1. uri ponoči, nakar je porotni senat formuliral dvoje glavnih vprašanj: Pledojeji državnega pravdnika Lavrenčaka, zastopnika privatnega udeleženca g. Zorčiča, dr. Zerovnika in zagovornika obeh obtožencev dr. Furlana so trajali do 4. ure zjutraj.

Po približno enournem posvetovanju so porotniki zanikali krivdo glede Pavla Čepina z 9 proti 3 glasovi, glede Vida Čepina pa je bilo 7 glasov za »kriv«, 5 glasov proti. Na podlagi tega izreka porotnikov je nato po prav kratkem posvetovanju sodnega dvora razglasil predsednik senata dr. Skaberne oprostilo razsodbo za oba obtožena.

Občinstvo je vztrajalo pri obravnavi do konca.

DETOMORA OSUMLJENA.

Včeraj je stala pred porotniki Franciška Škodler, bivša dekla pri Jakobu Kopaču v Dravljah. Obtožena je, da je svoje, dne 1. decembra 1921. rojeno dete ženskega spola po porodu pustila pod odojo in s tem povzročila, da se je zadušilo. Dete je bilo nezakonsko in njega oče delavec Ivan Pester iz Zgor. Šiške. Pester je hotel Škodlerjevo poročiti, ko je zvedel, da je noseča. Vendar do poroke ni prišlo, ker nista imela stanovanja in pa ker se je obtoženka branila, češ da je Pester pijanec. Ta položaj je bil Škodlerjevi silno neljub, zato se jo proti svojemu ljubincu in tudi drugim ljudem čisto izrazila, da bi ji bilo najbolj ljubo, če dete umre. Ko je obtoženka dete porodila, ni o tem nikomur ničesar povedala. Ivana Čuden je kritičnega dne opazila, da je obtoženka bolna in da jo stresa mrz. Zdelo se ji je tudi, da nekaj pod odojo diha, vendar obtoženki o tem ni ničesar omenila. Drugo jutro je gospodinja Škodlerjeva šla gledat pod odojo in našla tam mrtvo dete. Obtoženka je nato mrtvo dete zavila v ročno torbico in odšla z njim k sestri Marijani Bovčič na Selo pri Ljubljani. Toda v Ljubljani jo je policija aretirala.

Obtoženka je izprva vse priznala, kar ji očita obtožnica, pri razpravi pa pravi, da se ničesar ne spominja. Zdravniški izvedenci so izjavili, da je izključeno, da bi dete bilo zadušeno, ker ni bilo opaziti na njem nobenih takih znakov. Dete je umrlo najbrž le vsled mraza, kar je verjetno, ker je dokazano, da je bilo takrat v sobi silno mrzlo, kar tudi obtoženka vedno trdi. Za porod se obtoženka ni prav nič pripravila in ni k porodu tudi nikogar poklicala na pomoč.

Obtoženko je zagovarjal dr. Jerič. Početnemu senatu je predsedoval svetnik dr. Kaiser, votanta sta bila okrajni sodnik dr. Gradnik in svetnik dr. Gollia. Državno pravdnštvo je zastopal g. Lavrenčak.

Porotniki so vprašanje glede detomora soglasno, vprašanje glede kaznive zanikarnosti pri porodu pa z 9 proti 3 glasovom zanikali. Pač pa so potrdili vprašanje krivde, ker obtoženka pri porodu ni iskala potrebne pomoči.

Škodlerjeva je bila na podlagi tega izreka obsojena na dva meseca zapora. Ker je kazen prestala že s preiskovalnim zaporom, je bila takoj izpuščena na svobodo.

Pariška kronika

Molierjeve proslave. — Francozi in Jugoslovani. — Briand na odru. — Zamorski romanopisec.

Pariz, 15. februarja.

Molierjevo tristoletnico je obhajala Francija z navdušenostjo, ki je za nekaj časa potisnila na stran vse drugo. Največja ženja vseh časov v komični dramatik je proslavila Francija na brezdvomno najprimernejši način: Z največjo skrbnostjo so se uprizarjala njegova dela na naših odrih, tako, da je bilo republikansko občinstvo dvajsetega stoletja gotovo še bolj navdušeno za avtorja, kakor pa občinstvo sedemnajstega stoletja, katerega je vladal monarh.

Molier je tenji, ki je skupen vsem narodom in vsem časom. To se je pokazalo o priliki proslave njegove tristoletnice, katero so proslavili z nami

vred skoro vsi civilizirani narodi. Da je Molier skupna last vseh, to sem prvič uvidel nekoč pred svetovno vojno v Jugoslaviji o priliki dolgega potovanja. Dobro se spominjam, kako so me tedaj prevzele srbske narodne pesmi, ki so napravile tragiko Kosovega polja nesmrtno, ki so ovekovale junaštvo vstaških hajdukov v borbi s Turki. Zdelo se mi je, da mi utriplje srce v istem obupnem trepetu vseh obupanih src, ki zdihujejo pod tujim jarmom, da mi valovi duša v sovraštvo proti krutim in tiranskim zatiralcem obenem z dušami vseh zatiranih in osvetelelnih... Ej, tiste vaše pesmi, ki so nesmrtna zgodovina južnih Slovanov! No, na tistem potovanju enkrat so me prijatelji povabili v gledališče, kjer so ravno dajali jako Molierjevo delo.

Okrog mene mnogobrojno občinstvo, navdušeno in razumno, da sem ga takoj vzljubil. Zdelo se mi je, da je pri-

prosto ljudstvo, ki je takrat ploskalo Molierju, pozdravljalo Francijo, čije duh je zaneslo v ta narod delo velikega Francoza. Tedaj sem razumel, zakaj je hotel Napoleon, ki je bil tudi velik častilec Molierja, ustvariti Ilirijo. In nekoliko pozneje, v mesecu avgustu 1914, ko sem videl, kako so vsa francoska srca vzplamtela za usodo junaške Srbije, ko so vse roke segle po orožju, ko so naše armade korakale nad Nemce in Avstrijce, sem zopet čutil, kako blizu sta si Francija in Nap. le nova Ilirija.

Molierjeve svečanosti so torej v Parizu in po ostali Franciji za nekaj časa izpodrinile vse drugo. Kljub temu pa nihče ne zamudi prilike, da bi ne šel gledat v gledališče novega ravnatelja Odéona Tirmina Gemierja, ko igra v komediji »La Cigale« (ščurek). To delce je vzbudilo silno zanimanje Parižanov in tudi tuincev. Da, na balkona-

in v parterju opaziš pri uprizoritvi te komedije neredko tudi Turke z nacionalnimi fesi na glavah. Vse kar dere v Odéon, da se nasmeje duhovito do vitopom, posebno pa še zato, da vidiho Aristida Brianda, prejšnjega ministrskega predsednika, katerega oponaša v tej komediji Tirmin Gemier tako neizmerno naturalistično, da so vse tudi in smeje. Angorski Turki, o katerih sem poprej govoril, in ki pripadajo turški vladni delegaciji, ki je nedavno došla v Pariz, gotovo ne bodo imeli več prilike videti Brianda, ki se, odkar je zapustil mesto ministrskega predsednika, ne pokaže nikamor več, ampak v zatišju čaka boljnjih časov; zato pa se hočejo oškodovati z Gemierjevo kreacijo, ki je res nekaj izrednega.

Mnogo se govori in razpravlja v Parizu in tudi drugih kulturnih centrih tudi o romanu »Bataouia«, katerega je spisal črnc René Maray in ki je

dobil nagrado Goncourtove akademije. Precej živahno je razpravljala jury o tej knjigi in jo ostro kritikovala. Mor-da tudi ne brez povičja, toda Maray, ki je pravi zamorec, je za belebočee ravno tako zanimiv kakor za črnoce. Če je hotel napraviti s to knjigo zamorec prikupne civiliziranemu svetu tako, da nam je predstavil v romanu simpatičnega črnega junaka, se mu to morda ni toliko posrečilo kakor dejstvo, da je dokazal hote ali nehoti, da nimajo prav tisti, ki trdijo, da črnici niso zmogni ničesar drugega, kakor prisvajati si napake Evropejcev, ne pa tudi njihovih vrlin. Nemci so zelo navdušeni za Maraya, nekateri francoski pisatelji mu pa odrokuje vsak talent.

Sicer bi bilo pa krivično, če bi ga prosjali po sebi. Vsa, do ima svoj lasten jaz. Treba je soditi nov roman tako, kakor se sodi nov pojav v življenju, če se ne giblje v liru, ki so ga začrtale tradicije. — Leo d'Orfer.

Politični odmevi.

Gdansk — Adrija

Za časa naše deklaracijske politike so se po dolgih časih vendarle začeli tesnejši stiki med Jugoslavi, Čehi ter Poljaki. Dotlej smo se morali s Čehi vedno sami boriti zoper nemški imperijalizem v Avstriji. Poljaki so smatrali ta naš protinemški boj le kot interno avstrijsko zadevo. To se je začelo spreminjati šele zadnje mesece avstrijske zgodovine, ko se je nahajala habsburška velesila takorekoč že v agoniji.

Takrat je prišlo do češko-poljsko-jugoslovanskega zborovanja v Ljubljani, združenega z velikimi javnimi manifestacijami. Pri tisti priliki so padle z ozirom na bodočnost mnoge lepe besede, ki so obetale čim tesnejše medsebojne stike v bodoči narodni svobodi. Med njimi se je postavil tudi program v kratkem geslu Trst — Gdansk.

Takrat so bile te besede ljudske, polne mladostnega pričakovanja. Danes je Trst italijanski in celo Reko si nismo mogli vzeti v nadomestilo. Poljakom se je zgodilo boljše: oni so, čeprav ne formalno, pa vendar dejansko gospodarji v Gdanku, ki jim bo moral biti na uslugo. To s perspektive, s katere nam je gledati zgoraj navedeno geslo, se tudi naša izguba zmanjša; kajti pozicija ob Adriji nam vendarle ostane in namesto Trsta, Reke, si bomo brez vsakršnega dvoma mogli izbrati drugo lukno na svojih tleh.

Pa vendar se nam zdi, da gornje geslo danes nima mnogo realne vrednosti in da je bilo takrat izrečeno v politične svrhe, ne da bi se moglo računati z realno ali recimo gospodarsko — prometno udejstvitvijo.

Gospodarsko — prometna smer je danes kakor vedno v popolnem skladu s kulturno. V srednji Evropi teži od zapada na vzhod ter na jugovzhod. Češka in Nemčija si iščeta izvozne prilike na ruski vzhod in podonavsko-balkanski jugovzhod. Smer od severovzhoda na jugozapad je v gospodarskem izmenjavanju v srednji Evropi toliko kot nemogoča. In ravno ta smer ima praga Gdansk ali recimo Varšava — Adrija.

Vzemimo konkretno. Žita, živine in lesa mi ne bomo uvažali v Poljsko. Prvič ima Poljska tega sama obilo in drugič si ga lahko nabavi iz prikladnejše bližine. Industrijskih izdelkov ne bomo bili kupovati na Poljsko, ker jih dobimo več, bolj in v prikladnejših prevoznih okoliščinah ob gorenjem Podonavju, kamor naj štejemo tudi Češko.

Poljska ima res dokaj razvito tekstilno industrijo v okrožju med Lodzem in Varšavo. Dalje je dobila v gorenji Šleziji prvovrstno rudarsko okrožje z železom, einkom in najboljšim premogom in z njim združeno prekrasno železno industrijo. Toda naš trg za njo vendar ne bo prihajal v poštev.

Poljsko vodi gospodarska ekspanzija v prvi vrsti na vzhod v Rusijo in na jugovzhod v pokrajine ob Črnem morju in v bližnjem Orijentu. Tja pa ne vodi iz Poljske najbližja pot preko Adrije, marveč skozi vzhodno Galicijo in Rumunijo na Donavino ustje. Ako bi se zvezali Odra in Visla preko Morave z Donavo, bi dobila tudi donavska cesta za njo večji pomen.

Vsekakor bodo šla osnovna gospodarsko — prometna pota Jugoslavije in Poljske paralelno, ne da bi se mnogo dotikala. Tega se moramo zavedati sedaj, ko je na dnevnem redu akcija za zblizanje s poljsko republiko.

Rusija in zapadna Evropa

Iz Rusije prihajajo nekoliko nenavadna poročila. Po eni strani se poroča, da se sovjetska vlada približuje Franciji, bodisi na lastno ali na fran-

cosko inicijativo. Zelo značilno je, da odhaja v Moskvo delegacija francoskih gospodarstvenikov in industrijskih krogov. da si ogleda teren v sovjetski deželi, prav istočasno, ko se nahaja na enakem potu tudi nemško podjetniško odposlanstvo.

Kako naj si to komentiramo? Da sovjetski matadorji v bistvu Francozov ne črtijo bolj nego na pr. Angleže, to se nam zdi zelo verjetno. Sicer je res, da so pred vsem Francozi aranžirali protiboljševiške vojne pohode Judenica, Denikina, Vrangla in drugih generalov, toda boljševiki niso tako kratkovidni, da se ne bi zavedali, da angleška politika ni nič manj sovražna sedanji ruski vladi, četudi se skriva za lepimi kuliskami in dela bolj spravljen obraz. Vemo, da so se obačali ruski komunisti v vsej svoji propagandi najbolj vneto ravno zoper Angleže, katerih vlado in vpliv so skušali izpodkopati v Indiji, v Afganistanu, v Perziji, v Turčiji, skratka povsod, kjer so zadel na ranljivo angleško mesto. Takih mest ima ravno Anglija več nego Francija in vrh tega so za Rusijo lažje dostopna. Da bi se zdel francoski kapitalizem sovjetskim voditeljem bolj nevaren nego angleški, tega si kljub milijardnim zahtevam ni mogoče misliti.

Bilo bi mogoče, da hoče sovjetska vlada evropske države medsebojno izigravati, vendar v tem oziru ni prezehteljstva, da Rusija rabi brezpogojno nudenje gospodarske pomoči in da pač pri tem ne more igrati bogve kako nepke vloge.

Druga zanimiva stran so poročila, da se v Rusiji vedno krepkeje javlja opozicija proti kompromisni, spravi Ljeningovi politiki med komunisti samimi. Koliko je to res, je danes, ko prihajajo istočasno o gladovni katastrofi tako strahotne vesti, težko presoditi. Po eni strani se zdi neverjetno, po drugi naravnost nujno. Kajti boljševiška stranka, ki je nastopila takole izrazito v zmislu gotovih zaključnih teorij, ki je še ravnokar proklamirala začetek svetovne revolucije in razglasila svetovno revolucionarno propagando kot svojo glavno nalogo, vendar ne more takorekoč, čez noč izgubiti vseh svojih teoretikov. Težko si je tedaj misliti, da ni ostalo še mnogo radikalnih elementov, ki še vedno upajo, da so komunistične ideje v čisti in popolni meri ter neposredno izvršljive. Ker se nam zdi, da taki elementi morajo še obstojati kljub vsemu polomu, se nam tudi ne zdi izključeno, da ros sedanji vladi očitajo, da gre v Genovo pogajati se s kapitalisti in dlat z njimi kompromise, in zahtevajo, naj se genovska konferenca porabi kvečjemu v propagandne svrhe, kakor nekaj Brest-Litovska.

Kakor rečeno, iz nature stvari same, iz celega dosedanjega poteka ruske revolucije je sklepati, da taka opozicija zares obstoji. Iz okoliščin, kako in močna in kdo ji pripada, bi se dalo sklepati marsikaj na bližnjo rusko bodočnost. Potek in uspeh genovske konference bo brezdvomno v tem oziru prinesel mnogo razjasnjenja.

Bolgarija in Genova

Gančo Cenov je opisal bolgarsko stališče s sledečimi ilustrativnimi izjavami: «Po § 48. mirovne pogodbe neuillyške je Bolgarska odstopila južno Trakijo glavnim zavezniškim velosilam. Pri tem ji je ostal v pogodbi zagotovljen dostop na Belo (Egejsko) morje. Trakija je postala avtonomna provinca pod upravo francoskega generala. Sicer so pod to upravo Grki imeli posebno protekcijo, vključno temu so Bolgari upali, da dobe na ta način obljubljeni dostop do morja. Na kon-

ferenci v San Remu pa so se te določbe spremenile. Trakija je prišla naravnost pod grško oblast, ki Bolgarom seveda ne daje nikakršne avtonomije, niti dostopa do morja. Namesto tega je v svrhu popolnega pogrčenja Trakije izgnala iz nje vse one Bolgare, ki se niso hoteli deklarirati za Grke. Grki smatrajo Trakijo danes za anektirano zemljo, ter vtikajo Trakijane v grško armado in jih uporabljajo v vojni proti Turkom v Mali Aziji. Veleposlaniška konferenca pa Grkom te pravice ni priznala, marveč je 21. avgusta 1921 sklenila pozvati grško vlado, da ne sme več jemati Trakianov v armado in da mora one proti določbam mirovne pogodbe uvrščene vojske takoj odpustiti. Pa tudi po tem pozivu je Grška tako brezobzirno nastopala proti trakijskim Bolgarom, da jih je nad 200.000 zapustilo domovanja in pobegnilo v Bolgarijo, kjer samo povečujejo tamošnji bode. Bolgarski vladi so trakijski begunci napoti ne samo iz budžetskih, ampak tudi iz političnih razlogov. Težko jih je preživljati, razen tega so pa nevarni miru, ki ga hoče bolgarska vlada vsekakor vzdržati. Zato je vse storila, da izpolni pri antanti točno izvrševanje mirovne pogodbe, najmanj pa, da se beguncem dovoli povratak v domovino. Vendar vse te prošnje in predlože doslej niso bile uslišane.»

«O priliki genovske konference hočejo Bolgari sedaj še enkrat apelirati na vest antantnih držav. Te dni se je vršilo v Sofiji veliko zborovanje, ki ga je sklicala zveza bolgarskih znatstvenikov, pisateljev in umetnikov. Zbor je sklenil naprositi zunanje ministre Anglije, Francije in Italije, ki hočejo urediti grško-turški spor, naj se ozirajo tudi na življenske interese in pogodbene pravice bolgarskega naroda v Trakiji. Zbor se je tudi pritoževal, da je med vsemi premaganci le Bolgariji bilo odrečeno ljudsko glasovanje v spornih ozemljih.

Nj misliti, da bo glas bolgarskih profesorjev in pisateljev uslišan. Anglija je protivna Bolgariji in Francija polpirja Mala Antanto, ki je protivna Bolgariji. Balkanska rana še vedno zeva.»

Tako je danes bolgarsko mišljenje in takšen je položaj, v katerega je bolgarski narod dovedel lastni imperijalizem, ki je sledil Ferdinandu in njegovim plačancem. Sporazum v Bolgariji je žal še zelo oddaljen.

Boulogneski sporazum

Preteklo nedeljo je zabujalo francosko časopisje unisono, da je sporazum v Boulogneu izdrl strupene zobe, katere si je brusila kača — genovska konferenca — za Francijo. Pariška politika slavi s Poincarejem svojo zmago v igri z velikim partnerjem na oni strani kanala, kateremu očitajo politični nasprotniki, da je v Boulogneu kapituliral pred logiko Poincareja.

Oglejmo si najprej rezultat boulogneskega sporazuma. Lloyd George in Poincare sta se sporazumela.

1.) da bo genovska konferenca respektirala določila versailleske, saintgermainse, neuillyske in trianonske mirovne pogodbe, katerih nedotakljivost zahteva tudi mala antanta. Tudi še ne ratificirana sevrška pogodba se na konferenci ne sme v bistvu spreminjati. Glede interpretacije 6. člena canneškega dogovora, ki zahteva, da morajo izjaviti v Genovi vse države, da se bodo «vzdržale vsakršnih napadov na sosednje države», se je sklenilo, da ta določba ne omejuje pravice sankcij zavezniškim proti Nemčiji. Zdi se, da se bo uveljavila ta interpretacija tudi v rusko-poljskih odnosih.

2.) da se na genovski konferenci ne bo razpravljalo o separacijah, o katerih sme odločiti edino reparaćijska komisija.

3.) da se na genovski konferenci ne smejo omejevati ali prejudicirati pravice zveze narodov. Zato se na konferenci ne

bo govorilo o vprašanju razorožitve, ki spada v pristojnost zveze narodov.

4.) da povabilo Rusije v Genovo ne znači juridičnega priznanja sovjetske vlade, ki bo odvisno od ruskih garancij. Rusija mora plačati carske dolge in dati jamstvo za varnost inozemske lastnine na svojem teritoriju.

5.) da se še pred začetkom genovske konference podpiše angleško-francoski garancijski pakt, čigar prvotno nameravani rok se podaljša.

6.) da uredi vprašanje bližnjega vzhoda zavezniški zunanji ministri na projektirani konferenci v Parizu. Vprašanje Tangerja se reši pozneje.

7.) da se 3. marca sestanejo v Londonu zavezniški eksperti, ki bodo sestavili tehnični program genovske konference.

Tole je v splošnem rezultat sporazuma. Zmaga Poincareja nad Lloydem Georgeom torej ni tako velika kakor pišejo francoski listi. Za kar je Poincareju najbolj šlo, namreč za sporazum v prvih dveh navedenih točkah, je bilo pravzaprav določeno že v Cannesu.

Eno pa je dosegel Poincare s svojo logiko: o vprašanju evropske razorožitve se ne bo razpravljalo v Genovi. V tej točki je doživel Lloyd George občuten poraz, ker si je zamišljal Lloyd George genovsko konferenco kot nekako evropsko washingtonsko konferenco v vseh stilu.

Glede ruskega problema vlada v časopisju polmrak, kakor bi se ne bi bila dogovorila državnik v Boulogneu o njem dodobra ali kakor da se nista mogla zediniti. Lloyd George, ki ga vežejo na Rusijo gotove obveznosti, bi sprico katastrofalne nezaposlenosti v Angliji rad onemogočil parolo grozeče se dvigajoče Labour Party in bi sovjetsko vlado najrajši precej in brezpogojno priznal. Vse angleško časopisje se je strinjalo v tem, da pomeni povabilo v Genovo de facto priznanje Rusije in da je vprašanje priznanja de iure odvisno samo in edino od zadržanja sovjetskih delegatov na konferenci v Genovi. Toda Lloyd George je moral tudi tu popustiti.

Morda je Lloyd George le iz taktičnih ozirov popuščal, ker si je svest, da brez Francije ne sme staviti v Genovo nobenih nad. Vsekakor pa je oslabil svojo pozicijo napram Franciji in si pridobil v Angliji, posebno pri opoziciji in v Labour Party cel kup novih nasprotnikov.

Problem bližnjega orienta

Angleški, francoski in italijanski zunanji ministri bi se bili morali že takoj po konferenci v Cannesu sestati k razpravljanju o problemih orienta, kjer se interesi zavezniškov tako kaotično sečejo in križajo. Ker pa se je ugotovilo, da zastopajo glede rešitve orientalskih vprašanj zavezniške države tri popolnoma različna in nasprotna stališča, se je orientalska konferenca odgodila do 1. februarja. Pa tudi takrat in ne pozneje ni prišlo še do konference in lord Curzon se še danes brezuspešno pogaja s francoskim poslanikom v Londonu glede posameznih vprašanj.

Problem orienta je zelo zamotan. Najprej grško-turški spor, Smirna in meje Tracije. Francija je, kakor znano, sklenila z angorsko vlado pogodbo, izpraznila Cilicijo in dobavila Turčiji vojni material še pod Briandovo vlado. Tudi Poincare je takoj ob svojem nastopu zagotovil Kemal-pašo prijateljstva Francije. Tako daleč je šla Francija, da je deloma že pozabila na sevrško pogodbo. Podobno Italija, ki tudi tajno koketira s Kemalom, ker se boji porastka grške moči. Nasprotno politiko pa vodi Anglija, ki je smrti sovražnik Kemala, saj se upravičeno boji, da bi ji Kemal na mah prekrizal vse lepe, že deloma izvedene načrte glede Carigrada in morskih ožin, ako se mu posreči restavracija Turčije. Zakaj Lloyd George neče dovoliti, da bi se tudi angorska vlada udeležila genovskih posvetovanj.

V ta kapitel spada tudi vprašanje evropske Grčije. Anglija je, kakor znano, neizprosna nasprotnica sedanjega grškega kralja Konstantina, ki ga še vedno ne priznati in katerega odstop zahteva slej ko prej. V svoji negaciji je tako dosledna, da angleški poslanik v Atenah svojih akreditivnih listin ni izročil, kakor je to po vsem svetu navada, vladarju, ampak ministrskemu predsedniku.

Drugače Francija. Tudi njej Konstantin zaradi svojih simpatij s Hohenzollernci ni ravno po godu, računa pa s tem, da je grški prestolonaslednik oženjen z rumunsko princezino, torej s članico dinastije, ki je že od nekdaj s Francijo v tesnih zvezah. V tej rodbinski zvezi vidi Francija garancijo, da bo v bodoče tudi Grčija sledila frankofilski politiki Romunije. Kljub temu pa v Parizu niso nič kaj navdušeni za načrte, ki naj pripeljejo tudi Grčijo v okvir Male antante. Ljubša bi jim bila osamljena Grčija, saj bi bila ta potem na milost in nemilost izročena francoski diplomaciji.

Italija se v tem oziru ne more oporiti. Njeno politiko zapram Grčiji narakuje isto stremljenje kakor njeno politiko — aparm Jugoslaviji; obe državi je treba ovirati in slabiti, kjer in kakor je le mogoče. Zato se Italija ne pridruži niti francoskemu niti angleškemu naziraju in tudi sama nima nikakega pozitivnega političnega koncepta.

So pa še druge težave v orientalskem vprašanju. Angorska vlada je v tesnih zvezah z Rusijo. Tega ni vesela ni Anglija, ni Francija. Tudi med Sofijo in Angoro se pletejo niti sporazuma in skupnega nastopa. Kaj če bi vse te države nastopile v Genovi v enotnem bloku? To bi gotovo tudi Franciji ne bilo všeč, zato je pač Poincare tem rajše pristal na angleško zahtevo, da Kemalistov ne gre vabiti v Genovo. To izključuje je še to lažje, ker angorska vlada še do danes ni ratificirala sevrške mirovne pogodbe.

Tudi egiptsko vprašanje še obstoji, čeprav je Anglija z grandiozno gesto resignirala na svoje pokroviteljstvo nad njim in mu vrnila suverenost. Za svetovno politiko in svetovni promet je Sueski prekop važna, od Egipta kot takega; ravno to svetovno morško ožino pa si je Anglija pridržala. Francija in Italija si javno sicer nista upali protestirati, na tihem pa sta vendar ovirali angleške načrte, kar sta najbolj mogli.

Kot nekaj ekvivalent za angleški Suez je zahtevala Francija zase maroški Tanger, ki tvori afriško stražo pred vzhodom v Gibraltar. O tem Anglija seveda ni hotela slišati niti besede in tako se vleče spor za Tanger skozi vsa angleško-francoska pogajanja zadnjih let. Tudi v Boulogneu se ni prišlo do končnega sporazuma, prodrl pa bo, kakor je vsaj sklepali iz namigavanj oficijoznih pariških in londonskih listov, kompromisni predlog, ki predvideva internacionalizacijo Tangerja.

Vprašanje bližnjega orienta in Sredozemskega morja bo torej še za lepo vrsto let interesiralo evropske velesile. Interesiralo bolj kot separatistična stremjenja raznih Košutičev, Radičev in Hlinkov. Slaba tolažba za te gospode.

PETEK — SLAB ZACETEK.

Petek se smatra splošno kot nesrečen dan, posebno za praznovorne ljudi. Neki angleški tednik pa je objavil nasprotno zgodovinska dejstva, da je petek ravno tako lahko tudi srečen dan. Tako je bil Shakespeare rojen na petek, istotako tudi Washington. Parnik «Mayflower», ki je prepeljal angleške naseljence v Novo Anglijo in ustvaril s tem temelj za veličino Amerike, je pristal v Ameriki na petek. Kolomb je odkril Ameriko istotako na petek. Pariška bastilja je bila porušena na petek, kar so smatrali prištaj francoske revolucije za posebno srečo. Tudi Napoleon je bil rojen na petek. Bitka pri Belle Alliance v Belgiji leta 1815. se je vršila na petek in je započela gospodstvo Napoleona v Evropi, ki se je za vedno oddahnila.

Dragica

Francoski roman pisal G. M. de Bièvre.

Napravila sem se na ples — globoko izrezana obleka iz belega gaze in vlečko s pentljami, obleka, v kateri sem se počutila lahko kakor da bi plaval. Stala sem pred zrcalom in se ogledovala.

Vsa okrogla sem kakor pitana piška, pa vendar vitka in lepa. (Čuj me, gospodje ženini, to povem zato, ker je res; sicer pa se bo videlo nočjo, da ne lažem, ko se bodo vsi monokli obračali za menoj.) Moj nosek je fin, malo (pa zelo malo) navzgor obrnjen, usta so precej močna, pa skozinskoz lepo izražena, polna lepih belih zobčkov, usta, ki znajo poljubiti in vgrizniti, čeprav nisem še nikogar poljubila in ugriznila. Že pride čas, ko bom ljubila in grizla. (To povem radi gospodov ženinov: ne maram, da bi kupili mačko v vreči.) Toda opisujmo naša: moja malo osebec iz živga srebra — saj tudi zasluži. Moje oči so jasne in modre, lasje kot solčni žarki, dolgi, valoviti, kot svilna mehki lasje (to povem, zopet samo ženinom: če napak ne zamolčim, potem smem tudi vrtno naštevati.) V družabni obleki in olini razsvetlavi sem taka, kakor da imam zlato pod kožo — žarim same svežosti.

Moj vrat je vitek in gibčen, rame ne obilne, toda lepe oblike; osemnajst let sem že stara, čeprav sem navidez mlajša. Še do tisti časa imam, da se razvijem; potem lahko poročem, kakor naše mlade lepote v petinštiridesetih letih, da sem v najlepšem cvetju, odprta roža, ki izgubi liste, če se je narahlo dotakneš. Da, da, potem; sedaj sem pa še zaprt popok — pok, pok! Kdo ga bo odprl? Sreče mi trepreče, če mislim na to. — Deklica je kakor cvetka, ki zapira svoj cvet zato, da bi vonj, vonj svoje duše, ohranila možu svoje ljubezni.

Kdo bo tisti? Skrivnost, ki jo bodočnost razjasni! —

Mislila sem na lepega Hidalga, ki ima žametne oči in govori kot da bi rožice sadil, on je hodil za mano (na veliko žalost Klavdije), pa je kar enkrat močno zavonilo po hodnikih burbonske palače, kjer sem stanovala s teto Ifigenijo — daleč na kmotih, miljo od La Palisse.

Vselej, kadar smo povabljeni, se zjezi, pa, dobro, odkloni, ker je mnenja (in to ima popolnoma prav), da potre-

buje mlada deklica zavave in razvedrila, da ostane sveža in srčkana, tako kot je marjetici treba solca in zraka, če hoče vzcveteti.

Planila sem v sobo tetino.

«Trikrat sem že pozvonila in Janiše ni prišla!» je vpijala ogorčena.

«Poslala sem jo po rože.»

«Ti, mala, pri novem korzetu, za katerega si me pregovorila, se je takolrgal.»

«Ali naj zašijem, tetica?»

«Da, le daj. Dragica. — Tako, zdaj mi daj še obleko.»

Nato je oblekla teta svilen obleko, ki je bila rjava kot hrošč (ob posebnih prilikah se je vedno tako oblačila). Vee čas se je jezila nad modo, ki izpreminja žensko telo kakor se ji poljubi, dar se tako in jutri zopet drugače.

«In to vse zato, da ucačamo moškim! Ti moški, Dragica! Pet na vsak prst! Ni jih dosti prida; to moraš vedeti, da boš vedela, kako in kaj. — Polužaj, povem ti roman svojega življenja. Nisem bila vedna stara, Dragica. Zlaj seveda imam kožo kot mumija: poprej pa, ko sem bila mlada in evetoča, bi lahko osrečila moža. — Toda ni hotel. Ljubila sem ples in komplimente, kakor ti, punčka. Ah, to zame dancs že ni več res! — Torej, poslu-

šaj! V družbi sem se seznanila z mlado mlado, ki me je oboževal, baron Livarot po imenu, iz starega plemstva. Pri prvem pogledu je vzplamtel in ta ogenj je vžgal tudi moje srce. Kmalu nato eva se zaročila, čeprav sva se komaj seznanila. Moj ženin je bil blag, skromen, majhen; v žep bi ga lahko vtaknila. Vedno je govoril o tistem domaćem življenju. Meni pa se je zdelo, da mora biti silno dolgočasno leta in leta živeti v zakonu; toda njemu na ljubo sem se prizadevala, da bi ukrotila svojo divjo naravo. Vedno sem bila divja — preveč divja. To je pokopalo moje srce. Vidiš, Dragica, kdor se zaroči, naj se takoj pokaže, kakšen je; na ta način si bo mnogo razočaranj preprečil.

Ce hočeš biti srečna, poroči takega, s katerim si že občevala; potem ne boš razočarana. — Vsak dan me je obiskaval in v vsem soglašal z menoj. Sama veš, da ne trpim, da se mi ugovarja. Opazila sem, da ima baron neko napako. Ne morem sicer reči, da je bil skopuh; toda vedno je računal in je bil — kar se denarja tiče — zelo natančen, da, naravnost ozkosrčen. Govoril je o tem vražjem mamonu s takim spoštovanjem, da me je razburilo. Določiti mi je hotel celo, koliko smem darovati revežem. «Toda, baron,» sem rekla in skušala ohraniti miren ton.

«rada bi dajala revežem obilno in izdatno, zakaj moje sočutje do njih ne pozna nobene meje!», O, čul sem že o vaši razsipnosti, je odgovoril. «Razsipnost imenujete to,» sem odgovorila, «če pomagamo revežem!» Delila bom mednje, kolikor bom hotela! Vse je vrelo v meni. Odgovoril je tiho (čim glasnejše sem jaz govorila, tem tišji je bil njegov glas): «Tako družina ne more živeti. Najini otroci...» Najini otroci! sem zavpila na glas, kdo ve, če jih bova sploh imela! Ko živimo v taki revščini! — «To, je začel jecljati je samo čustvo... samo dim...» pozirja... ki ne drži...» Skočila sem pokonci. «Ne maram več govoriti o tem predmetu, to je sramota! Vedno bolj sem se jezila in razburjala. Ne trpim suženjstva v zakonu!» sem vpila. «Vi ste tiran. Ven, pojdite ven!» — Barona je bil, kakor da je strela vanj udarila. Nikdar ne pozabim njegovega preplašene obraza v onem trenutku, ko sem stala pred njim in zavpila, ven. Pograbil je klobuk, odšel je, nikdar več ni prišel in vendar sem ga ljubila. — In tako sem na svojo nesrečo in žalost vse svoje zakonske nade uničila. Teta je gledala nekaj časa tiho na tla, kakor bi tam iskala svoje izgubljene zakonske nade.

Kar naenkrat pa se je vrvrnjavala in se jela obračati s tako silo, da ji

Gospodarska vprašanja

Prepoved uvoza luksusnega blaga

Ministrski svet je v seji dne 1. marca v izvršne popravne naše valute sklenil, da se prepove v našo državo uvoz blaga iz sledečih tarifnih postavk obče carinske tarife, brez ozira na državo, iz katere to blago prihaja:

I. Poljedelski produkti in južno sadje, izdelki živilne industrije: Carinska postavka 10 (sveže in suhe gobe), 15: sveže in suhe ananas, banane in pistacije, 20: smokve in datlji, suhi v škatljah, za- ložljivih in kosaricah, do 10 kg teže, 26: kavini nadomestki, cikorija, žir, ječmen in slad, kakor tudi drugi kavini nadomestki v kosih, praženi, tudi zmleti, 34: suho barvano in drugače pripravljeno cvetje za okras in nakit, iz št. 35: venci iz drugi izdelki iz palmovog lista in vej, morski mah in trava za okras, 47: vsi rastlinski plodovi in rastlin za jelo, vkuhani in nekuhani, 59: divjadina, 60: mesni ekstrakti, 87: kaviar in njegovi nadomestki, 112 do 117: močne alkoholne pijače, kakor rum, konjak, likerji, vseh vrst žganja, alkohol iz škrobvih materij in melase, vseh vrst vina, šampanjec in mošči, 119: staro vino, 121: vseh vrst pivo, 130: pecivo iz moke, s sladkorjem, medom, jajci in začinjami, 132: slaščice, bonboni, kandirano sadje, 133: fini napolnjeni bonboni, fondant, marcipan, žele itd. in kandirano južno sadje, seme dišav, lubad južnega sadja, 134: izdelki iz popolnoma ali deloma ka- lajve mase in čokolade ter njenih suro- gov, 137: umetno maslo, 139: esence in ekstrakti brez etra in alkohola za pri- pravljjanje kave, limonade in drugih pi- jač, ter za začinjaje jedi, 141: plodni in rastlinski sokli, vkuhani s sladkorjem ali sirupom, kompoti, 142: plodovi pri- pravljani z alkoholom in etrom, 143: fino pripravljene jestvine, kakor rastlinske in sadne konzerve, konzerve rib, razven Maggija in kokci v točko spadajo tudi fini sir, kakor Roquefort, ajdamski, par- mezan, imperial itd., 145: predmeti za hrano, hermetično zaprti v posodah, ka- kor sardine in oljke v olju in škatljah, paradižnikove konzerve itd.

II. Izdelki iz voska: Štev. 184: lojeve sveče in voščene sveče, 185: voščeno blago, kakor fino izdelano cvetje, venci, figure itd.; izvzeti so predmeti, ki se po- trebujejo za čebelarstvo industrijo. Štev. 185: izdelki iz mila, stearina, parafina in sličnih materij.

III. Kemični in lekarniški produkti: Št. 258: dišeče tolsče in pomade in diše- ca rudninska olja, 259: parfumerije in kosmetična sredstva, tinkture in dišeče vode ter kis za toaletu, 260: dišeče vode brez etra in alkohola, kakor rožna voda, voda iz pomarančnega cvetja, šmarnic in vijolič, 261: puder, šminke, barvila za lase, izvzemši antiseptično ustno vodo, zobni prašek, mila, zobno pasto in pred- mete, ki se rabijo za gledališče; 267: ra- zlete in predmete za umetniški ogenj, ža- blice, izvzemši strelne kapice, 268: na- polnjeni lovski patroni, iz štev. 270: vo- ščene baklje, baklje iz antimona, magne- zije in cinka in dr. predmetov.

IV. Tekstilno blago: Št. 281: bomba- žne čipke vseh vrst in vezeno blago, 282: vezene na bombaževih tkanini, 283: chetette, vezene s strojno in ročno aplikacijo, 300: čipke iz lanu, 307: veze- nine na lanenih in drugih tkaninah, 317: fini orientalni kobreci iz volne in živalske dlake, n. pr. perzijski, smirenski itd., 327: volnene čipke, 328: vezene na volneni tkanini in tkanini iz druge ži- valske dlake, 335: goste svilene tkanine (polsvilene so izvzete, toda samo za tekstilne aplikacije), 337: tulci in tulaste tkanine, gazi, krepi, flori in druge redke tkanine, izvzemši tkanine za kirurške potrebe; št. 339: metersko svilen blago, nogavice, rokavice, šali, 340: svilene čipke vseh vrst, 341: trakovi svileni, iz- vzemši ripsove trakove za slavnikaško

industrijo, 342: vezena na svilenih tkaninah, 343: pozamentirski in gumbarski izdelki iz svile, 351: točka 2. in 3.; izdelki iz povoščenega platna v zvezi z naj- finejšim materialom in dragimi kovina- mi; št. 355: vezena klobučevina in izdelki iz nje, 357: lasuljarski izdelki in imitacije, izvzemši za gledališko potrebo, 359: umetno cvetje, čipke in tkanine iz konj- ske žime, 360: obleka, perilo in drugo modno in šivano blago, ki je konfekcio- nirano iz svilenih in polsvilenih tkanin in izdelkov iz carinske postavke 532, 627 in 632; dalje št. 361: okrasna peresa, cele ptice in njih deli, 362: pahljaje vseh vrst, 368: ženski klobuki, nakičeni brez razlike, in svileni brez rakita, 370: umet- ne cvetice in venci, izvzemši dele za iz- delavo cvetja za cvetličarsko industrijo; št. 371: svileni in okrašeni dežniki in solnčniki, 372: obuvila iz svile in klo- bučevine.

V. Usnjarski izdelki: Štev. 379: obu- vala iz lakove, bronsirane, pozlačene in posrebrne kože, 375: bronsirano, pozla- čeno in posrebrno usnje, 380: obuvila iz usnja, prevlečena s fino kožukovino, 382: palice in biči, izvzemši biče iz ne- lakirane kože, 383: točka 3.: sedlarski in jermenarski izdelki v zvezi s srebrom in pozlačenimi deli, 384, točka 1. b: torbar- ski izdelki iz usnja in tkanin v zvezi z niklom in finim materialom, 385: točka 2.: usnjati izdelki v zvezi z najfinejši- mi in dragocenimi metali, izvzemši pred- mete za vojaško porabo, kirurgijo in ortopedijo, 386: prirojeno usnje za obu- vala in druge izdelke razven za roka- vice, ako je iz bronsirane, pozlačene in posrebrne kože, 387: kožuhovina iz finih kož, 388: krznarski izdelki vseh vrst, 389: nagačene živali za nakit in okras, izvzemši predmete za muzeje in v poučne svrhe.

VI. Kavčuk in gutapercha: 398, točka 2. in 3.: izdelki iz mehkega kavčuka v zvezi z najfinejšim materialom in dra- gim metali, 403, točka 2. in 3.: blago iz trdega kavčuka in gutaperče v zvezi z najfinejšim materialom in dragimi ko- vinami.

VII. Pletarski izdelki: Št. 408: Košar- ski in pletarski izdelki razven sparterije, ako so polirani, lakirani, bronsirani, po- zlačeni in posrebrni, 409: košarski in pletarski izdelki v zvezi s svilo, polsvilo in čipkami, s pozlačeno žico in dragimi metali, izvzemši otroške vozčke, 411, točka 2.: izdelki iz sparterije, s prejo iz svile in polsvile, 413, točka 3. in 4.: fine ščetke v zvezi z najfinejšim materialom in dragimi kovinami.

VIII. Rezbarski izdelki: Štev. 415, točka 2.: izdelki, ki so celotno ali deloma iz slonove kosti, imitacija slonove kosti, želvovine, biserne matice in njih imi- tacij, v zvezi z najfinejšim materialom in dragimi kovinami, 416: biseri in korale, zvrstane in zbrusene, 417: imitacije bise- rov in korala, 419, točka 2.: šipke in kosi iz jelenovega roga in drugih rez- barskih živalskih snovi v zvezi z naj- finejšim materialom in dragimi kovina- mi; 426, točka 3.: lesene palice, fino iz- delane z rezbarskimi in drugimi okra- si v zvezi z najfinejšim materialom in dra- gim kovinami; 433, točka 3.: izdelki iz dragocenega lesa ali furnirani z njim, luženi, barvani, lakirani in polirani; 434, točka 2. in 3.: drugi izdelki iz lesa, s fino izrezljanim in kiparskim delom, sli- kani, pozlačeni, bule, intarzijski in leseni mozaiki; 435, točka 2.: oblaženo po- bištvo, ako je prevlečeno s svilenom in polsvileno tkanino, čipkami, izvzemši vozčke za bolnike in predmete za zdravniško in bolniško potrebo; 436, točka 2. in 3.: galanterijski izdelki iz lesa v zvezi s finim materialom in dra- gim kovinami; 440, točka 2. in 3.: iz- delki iz celuloide v zvezi z najfinejšim in dragim materialom; 443, točka 3.: pa- lice iz trstike v zvezi z najfinejšimi in dragimi materiali; 471, točka 1.: izdelki iz papirja, kartona in lesne mase, kakor cvetlice, brstje, listje, stebila in plodi, točka 2. in 3. iste postavke v zvezi z

najfinejšim materialom in dragimi kovi- nami, razven delov za umetno cvetje, cevi, preslice za navijanje papirja za go- jitev sviloprejk, snojalce, vložke za klo- buke; 475: slike na papirju, izvzemši oleografije, gravir itd., katere predstav- ljajo kopije del naših umetnikov.

IX. Izdelki iz kamena: 477: drago ka- menje vseh vrst, 478: poldrago kamenje in izdelki iz njega, 489: izdelki iz kame- nja, razen kiparskih del, ki so izdelana po modelih naših umetnikov; 486, točki 2. in 3.: izdelki iz kamena v zvezi z najfinejšim materialom in dragimi kovi- nami; 492, točki 3. in 4.: izdelki iz ce- menta, pomešanega z drugimi materijami, dalje izdelki iz mavca (gipsa), kakor stavbeni okrasni, figure, vaze in vsako- vrstno luksusno blago; 494, točka 2.: iz- delki iz abata in imitacije, dalje iz jan- tarja in morske pene, iz lave v zvezi z najfinejšim materialom in dragimi me- tali; 504, točka 3.: izdelki iz majolike in fajanse, kakor figure, podobice, kipi in luksusni predmeti za sobni okras in ga- lantarijski izdelki iz porcelana in porce- lanu podobnih materij, kakor vaze, kipi, cvetje, rastline itd.; 506, točki 3. in 4.: izdelki iz gline, kamenine, porcelana in fajanse v zvezi z najfinejšim materija- lom in dragimi kovinami.

X. Steklarski izdelki: Št. 519: steklene ploščice, stekleni biseri, email in stekle- na zrna, 520: steklene imitacije dragega kamena, 521: steklene imitacije iz ko- ralov v zvezi z drugim materialom, 522, točka 3.: pozlačeno in posrebrno ter barvano steklo, 525, točki 3. in 4.: iz- delki iz stekla in emaila v zvezi z naj- finejšim materialom in dragimi kovi- nami.

XI. Kovinski izdelki: 528, točka 2.: kovani denar iz dragih metalov, ki se uporablja za nakit, 523: pozamentirski in drugi izdelki iz žic dragih metalov, razen potrebe za uniforme; 533: zlatarski izdelki in izdelki iz platine, 534: izdelki iz srebra, 572: galanterijski in drugi drobni izdelki iz železa in jekla, ako so ponikani in pomešani; 578, točki 3. in 4.: železni izdelki v zvezi z najfinejšim materialom in dragimi kovinami; 627: izdelki iz pozlačene in posrebrne preje, kakor tkanine, vrvice, porte, gumbarsko blago, izvzemši predmete za uniforme, 628: izdelki iz pozlačenih in posrebrnih preprostih metalov in njih spojin, iz- vzemši predmete za uniforme in cerkve- no potrebo in za strelovode; 630: pred- meti za lišp, nakit in drugi luksusni ga- lantarijski predmeti, razen predmetov za uniforme; 632, točka 1.: preveze, traki in drugi oviti material iz svile, izvzemši predmete za uniforme, 654, točka 3.: osebni vozovi in sani, prevlečeni; 657, točka 3.: luksusni brodi in čolni, razen onih, ki služijo javnemu prometu.

XII. Naučni in umetniški predmeti: 660: mehanične pripave za sviranje (orkestrirani, klaviravtomati itd.).

XIII. Umrski izdelki, igrače in strelno orožje: 662, točka 1.: ure z zlatim in po- zlačenim pokrovom, okrašene z dragimi in poldragimi kamni; 663: zlati in pozla- čeni pokrovi za žepne ure; 668, točka 2.: samokresi in pištole vsake vrste, razen za vojaško potrebo; 669, točka 2.: deli strelnega orožja, razen za potrebo vo- jaštva in za puškarsko industrijo; 670: vse otroške igrače, razen žoge, brez razlike.

To rešenje je stopilo v veljavo 3. t. m. Ta zabrana se ne nanaša na predmete z dvoposestnih imetij, na nakit (prstane, zaplestene, ure, verižice itd.) potnikov, na predmete doselencev, ki se vračajo iz inozemstva predelani, popravljani ali dodelani, ako so poslani v inozemstvo na dodelavo, predno je stopila ta prepo- ved v veljavo; dalje se ne nanaša pre- poved na predmete, ki jih prinesejo po- tniki pri prihodu v našo državo, ako je iz količine in vrste takega blaga raz- vidno, da je namenjena za osebno po- trebo a ne za trgovanje, dalje na tran- zitno blago v železniškem in parobrod- nem prometu. Finančni minister je po- oblaščen, da more dopustiti uvoz prepo- vedanega blaga, ako obstojijo verodo-

stojni dokazi, da se tako blago ni na- bavilo poton nakupa v inozemstvu, tem- več da je dospelo kot darilo ali kot za- puščina.

Po uveljavljenju uvozne zabrane se bo dopuščal uvoz zabranjenega blaga samo v slučajih, v katerih se z avtentičnimi dokumenti (pogodbe, dogovori, fakture, naročilna pisma itd.) dokaže, da so se naročila izvršila najdalje do dne (zaključno) uveljavljenja tega rešenja. Taki dokazi se imajo predložiti v roku 30 dni po objavi generalni direkciji carin. Uvoz takega blaga po odobrenju gene- ralne direkcije carin se ima izvršiti naj- dalje tekom 60 dni po službeni objavi rešenja o zabrani.

Zabranjeno blago, ki bi se uvozilo v državo, a katerega uvoz se ne bo odobrilo, se ima v smislu odredb čl. 21. carinskega zakona vrniti v inozemstvo; ako lastnik na poseben poziv carinarne v določenem mu roku ne bo hotel zabran- jenega blaga vrniti v inozemstvo, bo izdal finančni minister rešenje (odlok) o komisijem uničenju takega blaga ali o njegovem eventualnem odstopu za po- trebo državnih ali humanitarnih ustanov.

Diskontna mera v l. 1921. in devizni trg

Za razvoj denarnega trga v preteklem letu je karakteristično dejstvo, da so vse evropske emisijske banke z edino izjemo Avstro-ogrske banke znižale dis- kontno mero, v kolikor je sploh nastala kakršnakoli izprememba. To je tem va- žnejše, ker je na prvi pogled nastopilo v denarnih razmerah lažje stanje navzile težavnemu gospodarskemu položaju, v katerem se nahaja večina dežel.

Danes ne igra bančni diskont niti od daleč več tiste vloge, ki jo je igral pred vojno, in o diskontni politiki v predvoj- nem smislu ne more biti več govora. Dr- žavne potrebe so dobile v mednarodnih gospodarskih in finančnih zvezah tolik preutež, da obvladajo v najširšem smislu ves denarni trg. Spremembe diskontne mere, ki so nekdanj povzročale tako bur- ne boje v diskontni in premijski politiki, se nam zde danes skoraj malenkostnega pomena. Danes so nova vprašanja na površju. Danes ne gre več za varstvo emisijske banke, danes gre za varnost cele države. Tretjinsko pokritje in davek na novčanice je opuščen. Promet nov- čanic se širi v toliki meri, da vpliva na glede na diskontno mero čisto v svojo smer na celokupno gospodarsko situacijo. Tu ne pomaga nobena še tako modra diskontna politika. Razmerje med emisij- sko banko in državo je čisto drugo ka- kor pred vojno, čeprav doslej še ni na- slo povsod zakonite podlage. Na eni in drugi strani so nastale nove zahteve in potrebe, ki jih diskontna politika ne mo- re rešiti.

V nasprotju s finančno politiko in nje- nim se neurejenimi razmerami je postala domača trgovina tudi v onih deželah, ki so bile zapletene v svetovno vojno, nekoliko sigurnejša, v kolikor ne odvisi direktno od spremembe valute, kar velja v prvi vrsti za import in eksport na dalje plačilne roke. Na novo se vzbuja- joče solidno kupčijsko življenje je dalo povod emisijiskim bankam za znižanje diskontne mere. Emisijske banke niso imele vzroka še otežkočiti kupčijskega prometa in podražati denarno in kredit- no povpraševanje. Tako se je zgodilo, da je večina emisijiskih bank znižala navzile rastočemu denarnemu prometu na mednarodnem trgu svojo diskontno mero. Nestalnost v zunanji politiki je otežkočila gospodarske vezi med deželo in deželo. Skoro vsak mesec je prinesel nova iznenadenja, nove konflikte, nova pričakovanja in nemir v tvorbi meničnih tečajev. Naravna posledica temu je bila, da je postala sigurna kalkulacija nemo- goča in da so nastale ovire v mednarod- nem trgovinskem prometu. To je tudi ovirale nadaljno padanje diskontne mere. Edina emisijska banka Avstro-ogrska banka je zvišala diskont v preteklem letu in sicer dvakrat: 15. aprila od 5 na 6%, in 29. novembra na 7%. V Avstriji je bil splošen politični položaj odločen

za to znižanje. Tamošnje razmere je tra- ba presojati iz čisto drugih vidikov, ka- kor pa ostale. Nesprejemljiva je ostala diskontna mera v Nemčiji in Holandiji. V Nemčiji znaša diskontna mera 5%, na Holandskem 4½%. Največ sprememb v diskontni meri izkazuje Združene drža- ve, potem Anglija, Švedska in Danska. Najnižjo diskontno mero je imela kon- cem leta 1919. Švica s 4%, najvišjo Av- stro-ogrska banka s 7%, potem Norve- ška banka s 6 in ½%, zadnja je tudi znižala svojo rato 25. januarja t. l. na 6%.

Drobne vesti

— Trgovci in reguliranje plačil v ino- zemstvu. Pod tem naslovom prinaša za- grebska «Riječ» članek, iz katerega po- snemamo sledeče: Zagrebški trgovci so na svoji anketi zavzeli odločno stališče proti novemu zakonu o reguliranju plačil v inozemstvu. Moramo takoj izjaviti, da je v tem mnogo neiskrenosti, ker nam je znano, da so uvozniki v glavnem zelo zadovoljni s tem zakonom in da se ga bodo posluževali. Faktično je pri nas v neki meri že regulirano odlaganje pla- čanj na ta način, da so nekateri trgovci že dosegli roke za odplačanje, drugi pa povoljnije kurze. Potrebno je, da se najde neki modus, da se uvoznikom, ki so brez krivde prišli v zagato, olajša plačanje njihovih obveznosti. Podobni za- koni so obstojali v Franciji, Italiji in dru- gih državah, ter je n. pr. tozadevni za- kon v Franciji šel pred nedavnim časom stopil iz veljave. Bilo bi nam ljub- še, da se država ni mešala v ta posel, temveč da bi se to uredilo na kak drug način. Smatramo, da zakon o odložitvi plačil ne more imeti več nikakih slabih posledic na kurz našega denarja, ker je inozemstvo nanj že davno pripravljeno, ter se je eventualni slab vpliv že izvršil. Na drugi strani ta zakon osigura izpla- čanje vsiega dolgovanja ter je za inome- ce povoljniji, nego poravnave po nižjih tečajih, do katerih je pri nas tudi že pri- šlo. Medtem ta zakon predpostavlja, da se bo kurz dinarja tekom dveh let popra- vil, kar je dobra stran zakona. Nadalje je treba poudariti, da v tem zakonu ne gre nikakor ne za moratorij, nego v res- nici le za reguliranje plačani, ker mora- torij pomeni, da se vsa plačila odložijo na poznejši rok, dočim se v tem slučaju vršijo plačanja v ratah in brez odla- ganja.

— Zadeva petdinarskih bankovcev. Opozarjamo, da podružnice Narodne ban- ke sprejemajo petdinarske novčanice do 20. julija, a centrala v Beogradu celo do 20. novembra.

— Ponudba angleško-ameriškega banč- nega sindikata za zgradnjo jadranske železnice bazira na osnovi posojila v znesku 200 milijonov dolarjev. V načrtu je poleg izgradnje jadranske železnice predvidena tudi ureditev naših luk na Jadranu.

— Likvidacija Avstro-ogrske banke. Likvidacija A.-o. banke bo sledila na tem- elju sledečega ključa: Skupno število novčanic v prometu znaša 44.900 milijonov. Od tega odpade na Češkoslovaško 8300 milijonov, na Avstrijo 2400 milijonov, na Madžarsko in Rumunsko 8599 milijonov, na Poljsko 2700 milijonov, na Italijo 2500 milijonov, na Jugoslavijo 5700 milijonov, na ostalo inozemstvo 1300 milijonov. — Kakor javljajo iz Pra- ge, so razpravljali likvidatorji A.-o. ban- ke Lukard, Seveanu in Desmones o deta- llnih vprašanjih češkoslovaškega dela likvidacijske mase. V finančnem mi- nistrstvu je sklenjeno, da bo Češkoslo- vaska prodala mobilijo A.-o. banke, ki ne nahajajo v njenem področju.

— Znižanje obrestne mere italijanskih zakladnih bonov. Italijanska vlada je znižala obrestno mero zakladnih bonov (buoni di tesoro) od 6 na 5 in pol odst.

— Veliki sejem v Frankfurtu. Spom- ladni veliki sejem v Frankfurtu se bo vršil od 2. do 8. aprila. Tiskovine, na- našajoče se na ta sejem so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljub- ljani na vpogled.

je zopet počil trak na korzetu. Slekla je obleko tako divje, da so gumbi kar odletavali, strgala raz sebe svoj novi korzet in ga vrgla skozi okno. Plaval je kakor nočna ptica po temi.

«Moje stare kosti so prenerodne za te novomodne neumnosti. Daj mi zo- pet moj stari korzet; potem vsaj ne bom v strahu, da se nocoj v družbi pri- igri razpočim pred svojim partnerjem.»

Peljali smo se v stari kočiji, kočijaž je bil star in konji tudi. Teta je zasmr- čala v kočiji, kakor da je v postelji. Kar strah bi me bilo, da ni sedel kraj mene Filip — Lip —, moj prijatelj iz otroških let in daljnji sorodnik. Ta mi je dal ime Dragica, ki ga zdaj skoro bolj ljubim kot svoje pravo ime. Da bi ne zbujal tete, mi je Lip zašepetal čisto tiho v uho: «Dragica, kaj je tvoj ide- al?»

Večkrat sem ga osupnila s svojimi opazkami in nazori o svetu in življe- nju. To sem delala zelo rada. Takoj sem mu odgovorila: «Rada bi doživela kako ljubezensko zgodbo, romantično kot pravljica, kaj čisto nenavadnega.» «To utegne postati nevarno», je še- petal Lip.

«Nevarno? Kaj že!» sem izzivala. «Kaj zapeljivega in veselega — lu- kasus, sijaj, velikomestno življenje —

to bi bilo zame! Zdaj v Madridu, zdaj v Rimu, zdaj v Londonu, kakor je pač sezona. Od veselice bi letela k veselici, kar koprim iz tega zoprnega, dolgo- časnega življenja na kmethi, hrepnim po zabavi in razvedrilu.»

«Bog nas varuj! Saj si znorela, Dra- gica!»

Razveselila sem se, da je tako osu- pel. «Zvojk valčkov, vonj rož, pogle- di, polni občudovanja, vzdihli in ljube- ni: to je moj element in zato bom no- coj koketirala, kolikor bom mogla.» «S kom pa?» «Z vsakim, ki bo plesal z menoj.» «Mi obljubiš prvi valček?» «Ne morem. Sem ga že obljubila voj- vodi Calbo.»

«Torej drugega?» «Tega ima že Franc. Če hočeš tret- jega?» «Zadovoljen. Saj je ravnotako dober kakor prvi.»

«Moji valčki so vsi enako dobri; jaz zmorem veliko.» Molčal je in se zamislil. Nekaj časa ni bilo čuti ničesar, kakor smrčanje tete, ki je začela naravnost pihati in hropiti, kar je mogla. Naenkrat je za- čel Lip s čudnim glasom: «Povej mi, kaj mora človek storiti, kadar je zaljubljen?»

Takoj sem mu odgovorila, da bi ga čim bolj presenetila: «Kadar je človek

zaljubljen, naj se obnaša kot da mu do vsega nič ni in naj gleda za drugo. To presune srce tiste, ki jo ljubiš in skozi tisto luknjico presunjenega srca pride vanj ljubezen!»

Lip je bil tako osupnjen, da je za- čel zvijgati: Fi, fi, fi. Tako se je vod- no smejal, kadar je bil zadovoljen. Pa je zopet postal vesel in začel klopo- tati z jezikom in to zelo umetno: ka- kor da bi odmašil steklenico in zama- šek odleti v strop. Več takih umetno- sti se je naučil v samostanski šoli. Ni ga bilo mesta na njegovem licu, s ka- terim bi ne znal igrati; bil je tako spreten, da je znal igrati koračnice s tem, da je tolkel s pestjo po kolenu in tako dalje.

«O, to je pa zares zelo pametno», je odgovoril. «Nisem mislil, da si tako zvit. Najlepša ti hvala za ta nasvet! Se bom tudi ravnal po njem.»

«Katera pa je tako srečna, da ti je vzgala srce?» sem ga veselo vprašala: kajti silno smešno se mi je zdelo, da je Lip zaljubljen.

Odgovoril je resno: «V takem slu- čaju zahteva čast, da molčimo. Nihče ne izve njenega imena.»

«Tudi jaz ne?»

«Tudi ti ne.» «Iz česa pa sklepaš, da jo ljubiš? Na to mi pač lahko odgovoriš!»

«Pač. — Iz tega, da vedno nanjo mislim.»

«Tudi kadar si pri kosilu?»

«Da, takrat mislim, kako bi mi jed še bolj šla v slast, če bi sedela ona kraj mene.»

«Kako poetično.»

«Vedno bi hotel biti pri njej, nik- dar je zapustiti; noč in dan mislim na njo.»

«Ali se ti tudi kaj sanja o njej po- noči?»

«Seveda.»

«Kaj pa?»

«Da ji govorim o sebi in se ji разо- devam.»

«Kako pa ji začneš govoriti?»

«Priznam ji, da jo ljubim, da je pre- krásna, poljubim jo.»

«To napraviš pa zelo na kratko. — Pa ti pusti, da jo poljubiš?»

«Da, samo v sanjah; v resnici sem pa kar neumen. Ne upam si, da bi ji povedal, ker se bojim, da se bo norče- vala.»

seči. Kaj doseči, to se pravi, dobiti si- jajnega moža. — Veš, kaj? Zaljubim se!»

«V koga?» je hitro vprašal Lip.

«Povej najprej ti, katero ljubiš in potem ti povem tudi jaz.»

«Čast mi ne dopušča, povedati nje- no ime.»

«Dobro, bom molčala pa še jaz.»

«Ali tudi ti sanjaš?»

«Seveda. — Vsako noč.»

To sem se zlagala, spim namreč kot polh; toda toza Lipu nisem hotela po- vedati. Kajti mlada deklica, ki se hoče mozačiti, mora biti sanjava in mora sa- njati.

«O čem sanjaš?»

«Sanjam, da mu česem kodre.»

«Ti sanjaš kakor kak brivski po- močnik.»

Lip je bil slabe volje: začel se je gladiti po laseh. Govoril je tako glas- no, da se je teta zbujala. Najbrž se ji je sanjalo o baronu Livarotu, kajd vplila je: «Ven, pojdit ven!» in je pri- tem sunila Lipa s kazalcem v oko. Lip se je odmaknil ves prestrašen in pritrdil svoje lice na moje. Odmaknil se je hitro — tak otrok! Ali ni moral porabiti ugodne prilike in me v temi poljubiti. — Ali pa misli o meni, da sem samo mlada deklica in hoče biti galanten? Ah, ko bi to vedela!

(Dalje prihodnjik.)

Kulturni pregled

Deset zvezkov novih spisov Dostojevskega

One 6. januarja se je vršila v zgodovinskem muzeju v Moskvi seja, na kateri so odprli železno skrinjico z literarnimi zapuščino Dostojevskega. Skrinjico je svoje čase izročila muzeju pisateljeva vdova z naročilom, da se ne sme odpreti pred njeno smrtjo. Razen te skrinjice je pridobil muzej še kovček manuskriptov velikega pisatelja. Ta kovček je zapustil sevastopoljski čezvračajki t. i. izredni komisiji sin Dostojevskega, ki je umrl le to mesec januarja. Na seji se je dale to usodno odločilo, da bo mogoče dobiti iz Georgije tudi osem debelih rokopisov zvezkov, katerih vsebina se ni bila objavljala. Tudi peterburški generalni arhiv hrani še nekaj materiala.

Muzejska komisija je z veliko radoznalostjo odprla skrinjico. V njej sta bili v povozeno platno zaviti dve usnjati torbici z beležnicami Dostojevskega, ki vsebujejo nebroj načrtov, opazk in opornih komentarjev k spisom. Od ostalih manuskriptov je najdragocenejši zvezek, ki ga je napisala po močevnem diktatu pisateljeva žena Grigorjevna. Zvezek nosi naslov: «Bratje Karamazovy, II. Konec».

Dalje so našli med spisi več variant in načrtov za «Padrostoka», dalje pisma in dokumente ruskih oblasti o pisateljevi smrti ter zavojček nerazposlanih povabil k pogrebnim svečanostim za pokojnega pisatelja. Manuskripti in dokumenti, ki so se nahajali v kovčku, so bili že poprej registrirani in komisija je samo ugotovila, da ne manjka ničesar. Če vračunamo tudi dnevnik Ane Grigorjevne, je tako novih rokopisov za deset debelih zvezkov. Ti spisi bodo sedaj tvorili središče materiala za raziskovanje neizčrpnega temata: Dostojevski.

Varstvo narodnih spominov in spomenikov

Naša materialistična doba misli le samo nase. Manjka ji smisla za preteklost in pogled v bodočnost. Pri tem si rada domišlja, da se z njo začena nova zgodovina, nov del človeštva. Nekaj resnice je na tem, ali vsaj želeli bi, da bi bilo... Pri tem pa ne bi smeli prezirati preteklosti, ki ima za sedanost in bodočnost mnogo zanimivega in celo dragocenejšega. Naj je prav, da mislimo na industrijskizacijo svoje zemlje, na vodne sile, centrale, tovarne in na razne moderne naprave. To zahteva čas, ki moramo iti z njim. Vendar pa ne smemo meniti nič tebi nič uničevati naravnih krasot in zgodovinskih spomenikov svoje domovine. Mislimo, da gre moderni razvoj lahko svojo pot, ne da bi podiral to, kar mu ni na poti. Tako bi n. pr. nekateri ljudje najraje v tovarne spremenili vse gradove. Za razlog navajajo, da gradovi itak niso ta družega; nekaterim so celo v napotje; drugi trdijo, da so to spomini naše sužnosti itd. Sploh prevladuje takozvani gospodarski moment, t. j. gradovi naj se porabijo za gospodarska podjetja ali pa usaj razpadejo.

S prvim nazorom, t. j. da naj gradovi služijo v koristne svrhe, popolnoma soglašamo, ako namreč pri tem ne trpi zgradba, oziroma njene arhitektonske in zgodovinske posebnosti. V tem slučaju se morajo gradovi ohraniti v svoji sedanji obliki ali v dobri rekonstrukciji, kot spomin preteklosti za bodočnost. Mislimo, da bo vsakdo čutil krivico naprotje med grajskim stolpom in tovarniškim dimnikom in da torej tovarniškega dimnika ne bo postavljali na stare grajske zidove.

Zaleti je torej, da bi se naši lepi gradovi ohranili kakoršni so in da bi se ohranilo vse, kar je starinskega v njih in na njih. Navadno se da grad le s težavo spremeniti v fabriko, zato je bolje, da se gradovi porabijo za letna bivališča ali za humanitarne zavode. Nikakor pa bi se ne smelo pospeševati njih propada s tem, da se jih razkrije in se opeka drugod porabi, ali pa, da se najlepši starejši deli podero, drugo pa po svoje prezida. Ako današnja doba ne zna zidati, naj bi vsaj ne podirala! Če nimamo smisla za lepoto svoje zemlje in svoje bodočnosti, ona bo skozi te stavbe gledala nazaj v našo veselo in žalostno preteklost.

V Mariboru stoji krasna grajska stavba v rokoko-slogu. Vsak veržnik je mislil, da je treba to podreti in sezidati tam trgovine. Za sedaj dvorec še stoji, in če bo pravilno popravljen, bo pravi okras Maribora. Tudi v notranjih prostorih, kjer po danes (v bivših dvoranah s slikami) skladišča in stanovanja, je še mnogo takega, kar bo treba rešiti.

Ko so v Ljubljani popravljali pročelje frančiškanske cerkve, so postajali ljudje na Marjinem trgu in so gledali, ali bo vso lepo prenovljeno. Celo to so pazili, ali bo fasada iste barve kakor prej. Zdi se torej, da je med ljudmi za to vprašanje precej zanimanja, bilo pa bi ga še več, ko bi se v javnih predavanjih budilo razumevanje za stare stavbe. Zadnji čas se je pisalo o bodoči Ljubljani, o novih zgradbah in popravah: naj bi se pri tem vedno mislilo tudi na to, kar mora iz preteklosti ostati, ker je v tem zgodovina mesta. Isto velja tudi glede uličnih imen, ki so se v Ljubljani preveč samovoljno, brez ozira na zgodovino areminjala.

Iz življenja in sveta

V letu 2000

Se 78 let in pisali bomo leto 2000. Statistika izkazuje, da od sedmih novorojenčkov eden navadno doživi 78. leto. V mestih in po deželi celega sveta je torej precej mladih ljudi, ki utegnejo doživeti leto 2000, ki ima za odrasle danes poseben mističen sijaj.

Kakšno bo leto 2000? Leto 1000 je značilo svetovno paniko, leto 2000 pa bo apoteoza napredka. V 78. letih bodo čudesa današnje dobe le še otroške igrice. Naša pomorska in naša zračna vozila, ki so bila še v nedavni dobi Julesa Verne-a le sanje in utopije, bodo do leta 2000 brez dvoma tehnično že tako izboljšana in izpopolnjena, da bodo celemu svetu služila kot udobno prometno sredstvo, če jih detej ne bodo že izpodrinile še praktičnejše in boljše iznajdbe. Naše lokomotive bodo leta 2000 ravno tako nemoderne kakor so danes stari poštni vozovi naših prednikov. Vlake bo gonila le elektrika. Stroji vseh tovarov bodo imeli električni pogon. Človek bližnje dobe bo izkoristil vse vodne sile sveta, najbrže tudi moč vetra, brezdvomno pa silo plime in oseke, zajel in izkoristil bo tudi elektriko, ki se nahaja v zraku.

Neki angleški učenjak je prepričan, da se bo v doglednem času izdelovalo polnlistvo iz niklja sorodne kovine, ki bo tako lahka, da bo vsakdo lahko premaknil veliko omaro, kakor premikamo danes navadne stole, in ta kovina bo tako cenena, da bo nabava takega polnlistva omogočena najširšim slojem; v higijeničnem oziru pa bo tako polnlistvo odgovarjalo najdalekosežnejšim zahtevam. V stanovanjih bo vse električno: kuhinja, kopalni aparati, snajenje posode, človeško ročno delo bo omejeno na minimum. O kaki poselski krizi ne bo govora. Neki ameriški zalagatelj napoveduje tudi velik preobrat v opremljenosti. Listi bodo nikljasti ter tako lahki in tanki, da bo posamezen zvezek lahko obsegal po 30.000 strani. Neki ameriški tovarnar je prepričan, da dobimo kmalu stroj, ki bo — z elektriko točno reguliran pomeiril obleko, je sečil in prišil tudi gumbce.

Ako smemo verjeti statistiki in če se bo prebivalstvo velikih mest množilo v isti smeri kakor doslej, bo leta 2000 imel London 14 milijonov prebivalcev, Pariz pa 9 milijonov. Tudi Ljubljana bo dotlej daleč prekorčila število 100.000. Ceste bodo tlakovane z novodobno nikljasto kovino, ker bo ta kovina zelo trpežna ter se bo vsled njene gibčnosti bistveno omejil cestni ropot. Zrak v velikih mestih bo čistejši in boljši, dima ne bodo več poznali. Premog bo izgubil svoj pomen in svojo važnost.

To pa je le napredek, katerega že lahko predvidevamo. Brez dvoma pa se bo pojavil napredek tudi na poljih, ki danes še niso predmet učenjanskega proučevanja.

Krvave slike iz irskih bojev

Londonski dnevni «Times» je po podpisu sporazuma med Anglijo in Irsko objavil nekaj podrobnosti o strašnem boju Irske za svobodo. O priliki nedavnega atentata v Dublinu, glavnem mestu Irske, so se igrali otroci na ulici. Naenkrat je v bližini eksplozivna in strahovitom pokom bomba in razmorsala otroke tako, da so deli teles frčali na vse strani. Vse eksplozije so popokale vse šipe na hišah in to več kilometrov naokoli. Ko se je razkidal dim, se je nudil navzočim strašen prizor. Krvavi komadi otroških trupel so ležali na vseh straneh. Nekaj otrok je naravnost čudežno ostalo živih, vendar pa so bili tudi ti vsi ranjeni. Skupno je bilo takrat ranjenih, oziroma ubitih 21 otrok.

Pri neki drugi priliki, za časa pouličnih bojev v Dublinu, je nastal med policijo in uporniki nenadoma srdit boj. Kroglje so žvižgale na goste, no meneš se za deco, ki se je ravno igrala na ulici. Matere so sredi najhujšega streljanja divjale po ulicah in skušale rešiti preplašene otroke; padale so same po tleh mrtve in ranjene. Niti en otrok ni ostal takrat živ.

Najbolj strašen pa je bil prizor pri nekem atentatu na angleški oklopni avtomobil, ki je drvel po dublinskih ulicah. Uporniki so iz tretjega nadstropja neke hiše vrgli na avtomobil več bomb, ki sicer niso pogodile in se je avtomobil za trenotek izognil katastrofi. Toda, čim je krenil v sosednjo ulico, je naletel na skupino delavcev, med katerimi so bile tudi ženske, ki so se vračale z dela, in otroci. Sofer ni hotel ustaviti avtomobila, ker se je bal novega atentata, ampak je zavezal v gnečo, ki se je nahajala na ulici. Cela vrsta oseb je obležala na tleh. V tem trenutku pa je pošla ogromna bomba, za njo druga in nato tretja. Ki so med strašnim pokom raztrgale avtomobil na drobne kose. Detonacija je bila tako močna, da je vsled silnega pritiska zraka po sosednjih hišah malokdo ostal živ, zidove pa je dobilo velike razpokline. Kri, meso, železo in šipe je ležalo po ulicah, iz zadimljenega krvavega mesa, kjer je stal avtomobil, pa so se slišali obupni kriki ranjenecov.

In taki prizori so se dogajali na Irskem skoro vsak dan in še sedaj niso popolnoma prenehali. Morda res nikdar v zgodovini ni bilo take strašnih bojev, kakor sedaj, ko se nahajajo ljudje v nekaki ekstazi, ozamljeni od rušenja in prelivanja krvi.

Izkopnine na otoku Malti

Znani angleški arheolog, prof. Zammit, ki je skoro tri leta vodil izkopavanje tajinstvenih poslopij na otoku Malti, ki so bila odkrita čisto slučajno, je objavil sedaj v londonski reviji «Archeologia» rezultate svojega dela in imel vrh tega o novih izkopninah tudi predavanje v londonskem arheološkem društvu.

Odkritja so baje za zgodovino človeštva velikanske važnosti. Izkopana so bila štiri poslopja na raznih delih otoka, a izvirajo vsa štiri, kar je nepobitno dokazano, iz kamene dobe. Temelj, notranja ureditev, kakor tudi stavbe same pričajo, da so služile gotovemu kultu, ki je dosedaj še popolnoma neznan in bi se mogli njegovi sledovi najti morda samo v tradiciji Maltie.

Oblika izkopanih poslopij je popolnoma eliptična. Streha je pokrita s kamenitimi ploščami, zidove samo zgrajeno izredno solidno. Zdi pa se, da poslopja ne izvirajo iz enega razdobja, ker je opaziti v njihovi izgradnji in obliki gotove razlike. Najdenih je bilo tudi več žar, ki pričajo, da so sodobniki teh hiš sežigali mrtlice.

Profesor Zammit je mnenja, da gro v tem slučaju za neko čisto posebno, dosedaj nepoznano mediteransko kulturo. Na ploščatih kamenjih, o katerih se misli, da so služili kot oltarji, so bili najdeni zanimivi okraski v spiralah, vendar pa se ti spiralni motivi močno razlikujejo od egipčanske ali egejske kulture.

Anekdota o požeruhih

Dandanes je pri neznosni draginji sicer že skoro popolnoma izginila izbirljivost v jedeh, zato pa je še vedno dovolj vzgledov nenavadno blagoslovljene teka. V Berlinu je staval pred kratkim neki branjevec, da bo pojedel za kosilo šest pečenec, 12 jaje, raco, gos, 6 funtov krompirja in 22 funtov sene. Vse bi bilo še verjetno — a 22 funtov sene? Toda branjevec je bil pametnejši, kakor so mu prisojali po njegovem teku. Potem, ko je zavil raco, je zahteval cigareto in položil pripravljeno seno, ki bi je imel pojesti, v ogenj. Ko je seno zgorelo, je pomešal pepel med šest funtov krompirja in pogoltnil, ne da bi se kaj pačil, vso mešanico med ploskanjem vseh prijateljev.

Socialna politika

Jedro radičevskega problema

Ves problem Radičeve popularnosti, njegovih uspehov med hrvatskim ljudstvom je zelo enostaven. Da se karakterizirati zelo na kratko in hkrati precentiti njegova vrednost ter trajnost efekta.

Če pogledamo dejanje in nehanje posameznika v družbi in družbe kot celote, moremo konstatirati dejstvo, ki se manifestira vedno v vseh dobah, vseh krajih, in v vseh okoliščinah. Posameznik in družba si skoro vedno nasprotujeta. Nasprotujeta celo v izrazito demokratičnih državah. Kajti posameznik ni nikdar prostovoljno pripravljen prispevati za skupne žrtve države, občine, družbe; kar pripeva, daje proti svojemu nagnjenju, le ker mora. Kdo bi plačeval davek, ako bi bilo dano na prosto voljo ali se plačuje, ali ne? Kdo bi si prostovoljno izbral težje delo za plugom ali v rudniku, v tvornici ali pri lokomotivi, «lažje» delo v uradu, v banki, inženjerskem biroju pa prepustil intelektualcem? In naposled, ako bi se izvršilo splošno ljudsko glasovanje o tem, ali naj se začne vojna, makar najposlednejša obramba? Kdo bi ostal v strelskem jarku, ako bi se vršilo splošno glasovanje, pred sovražnim napadom, ako bi bila slehernemu prosta, dovoljena pot, da odide mirno domov?

Ves problem obstoja, razvoja in napredka družabnih institucij obstoja v tem, da te svobode ni, marveč da obstoja od najnižje plemenske organizacije v srednji Afriki do najdovršenejše moderne države neizprosna avtoriteta, kateri daje sleherni, dasi s tihim odporom, manjšo ali večjo žrtve.

V normalnih časih je ta žrtve vendarle mala, zato tudi nevelja ni velika. V kritičnih dobah, kakor je zlasti vojna, pa so žrtve najhujše, često naravnost neznosne, takrat je nevelja silna.

Vsi ljudje, ki se pečejo z družabnimi akcijami, smatrajo kot aksiom, da se ohrani to razmerje za vsako ceno, do grobe vedeč, da sicer nastopi anarhija in preko nje gospodstvo največje sile poljubni, grobi izbiči. Vsi to vedo, od sebičnih avtokratov do ruskih komunističnih voditeljev. Toda za to je treba višje perspektive, abstrakcije od poedinca.

Absolutno svobodo za poedinca more zahtevati ali neodrasel fantast ali optimistični utopist — oba intelektualno največja ali pa načelni, nihilistični anarhist, ki sledi le svojemu instinktu in že vnaprej resignira na nadaljni obstoj družbe in njenih institucij. Poleg teh imamo samo še nepošteno ali pretkano demagogo, ki vedu ljudem obetajo nedosegljive stvari.

V eno teh kategorij spada Radič. V katero, to vprašanje pustimo za enkrat.

Zgodovina pa pripoveduje o le večji požeruh. V Pensilvaniji v Ameriki je živel neki Sam Miller, ki je ponovno dokazal svoje požeruške sposobnosti. Njegovo največje junaštvo pa je vsekakor bilo, da je nekoč za zajtrk pojedel 144 jaje, ne da bi bilo pozneje treba poklicati zdravnika na pomoč. Ob neki drugi priliki je Miller pojedel 48 pastet na mah. Pri neki stavi je zavil pol kosa, 50 srednje velikih tort in spil štiri in pol litra kave med tem, ko so se v kuhinji pripravljala nova jedila. Nato je nadaljeval svoj obed in pojedel še 5 pastet, 36 komadov raznega peciva in tri torte.

Tudi pri mnogih slavnih ljudeh se ne more govoriti toliko o izbirljivosti, kolikor o «slajnem apetitu». Voltaire priznava sam, da je mogel naenkrat pogoltniti 12 tucatov ostrig, ki mu jih je poprej pripravil na krožnik njegov sluga. Še večji junak je bil neki prijatelj znanega izbirljivega, ki je zavil v eni uri 32 tucatov ostrig in se vsedel nato sele z najboljšim tekom k rednemu obedu.

Cesar Karl V. je pričel dan s tem, da je zavil celo kokošo, prepojeno z mlekom in potreseno s sladkorjem in raznimi začimbami. Opoldne je bil zopet strašno lačen. Obed je obstojal namreč vedno najmanj iz 20 jedil. Predno se je zmrščilo, je še dvakrat potolažil želo, dec, in sicer zvečer in v drugi okoli polnoči. Po 40 letih svojega življenja še vedno ni izgubil svojega teka pač pa okusa. Imel je še vedno veselje jesti, ni pa bil več sposoben, da bi razločeval posamezna jedila, kar tudi ni bilo nič čudnega.

JAPONSKA — DEŽELA KNJIG.

Japonska založna produkcija je bila leta 1920. tako velika, da je prekosila še nemško. Skupno je bilo založenih namreč 36.179 novih knjig. Od teh jih odpade na literaturo in umetnost 9225, na socialne vede 9184, industrijo 6561, vzgojo 4492, na versko literaturo 2742, na naravoslovstvo 1662, medicino 1248, na vojno literaturo 603 in filozofijo 467. Prevodov iz drugih jezikov je izšlo samo 148.

TRETI NAJVEČJI DIJAMANT NA SVETU.

Indijski princ namerava po poročilih angleških listov podariti angleški dinastiji slavni «Jubilejni dijamant», tretji največji na svetu. Ceni se na 400.000 funtov.

AMERIKA ZA SVOJE VOJAKE-DELAVERCE.

V Chikagu so pred nekaj dnevi otvorili hotel, ki je namenjen izključno takim bivšim vojakom, ki nimajo dela. Hotel je zgradila in ga bo vzdrževala ameriška prostovoljska legija. Hotel bo nudil zavetje več tisoč osebam, od katerih bo vsaka imela svojo lastno sobo, 5 oseb skupaj pa svojo kopalnico.

V zvezi s tem hotelom je osnovan urad, ki bo skrbel za nameščanje nezaposlenih. Sprejem v ta hotel se bo smatral za odklopanje, kajti sprejemali se bodo le taki, ki so služili neposredno na fronti. V hotelu nameščeni bodo razen stanovanja dobili tudi brezplačno hrano dvakrat na dan. Stanovanje in hrana se jim kreditira toliko časa, dokler ne bodo v stanju povrniti svojega dolga.

DRAGINJA IN NEZAPOSLENOST.

Ameriška revija «The Nation» prinaša v eni svojih zadnjih števil sledeče interesantne podatke o draginji in nezaposlenosti: V Zedinjenih državah so se cene življenjskim potrebščinam podražile za 50%, v Angliji za 110%, v Franciji za 250%, v Italiji za 400%, v Nemčiji za 1300%, v Avstriji za 11.000%, a v Poljski za 29.000% v primeri z cenami, ki so bile pred svetovno vojno. Te številke nam kažejo tudi, kako globoko je padla v posameznih državah vrednost denarja.

Tudi podatki, ki se nanašajo na nezaposlenost, so silno važni: Danes je povprečno 20% delavcev v Ameriki brez dela, v Angliji 13%, v Holandiji 8,5%, v Belgiji 11,7% in na Švedskem 26,8%. Nezaposlenost je danes po vsem svetu velika in pod danih razmerah «spraj neopopravljiva».

Vremensko poročilo

Ljubljana, 4. marca 1922.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	744.5	-0.8	sever	megla	—
Ljubljana	14.	742.9	8.8	bresavica	del. obl.	—
Ljubljana	21.	742.7	4.2	sev. sap.	več jasno	—
Zagreb	7.	770.8	1.0	"	jasno	—
Beograd	7.	771.4	1.0	jug. sap.	več obl.	—
Dunaj	7.	768.9	7.0	zapad	oblačno	—
Praga	7.	—	—	—	—	—
Inomost	7.	—	—	—	—	—

V Ljubljani barometer pada, temperatura stan. — Sonce vzhaja ob 6.36, zahaja ob 17.49.

Zadnje tedne je vreme popolnoma pod vplivom Atlantskega oceana. Visok zračni tlak, ki je v februarju povzročil tak hud mrz pri nas in po vsej srednji ter severni Evropi, je že danes izginil in na njegovo mesto je stopil nizek zračni pritisk. S severnega dela Atlantskega oceana, kjer se nahaja stalno območje nizkega zračnega tlaka, se je razširil lažji zrak nad vse severozapadno in severno Evropo. Južni del kontinenta pa še nadalje obvlada relativno višji zračni tlak, stojič v zvezi s stalnim maksimumom pri Azorih.

Tak je bil v glavnem vremenski položaj ves poslednji čas. Vseled tega so pri nas prevladovala zapadna struja, ki so dovajale toplejši zrak z Atlantskega oceana. Toda ker smo se nahajali nekako na meji med območjem nizkega in visokega tlaka, ni mogel jug prevladati, marveč se je le oglašal od časa do časa, v zvezi s tem, koliko so se nam približale in zopet oddaljile mimo Severnega mor-

ja proti Finski potujoče depresije, zlasti pa v zvezi z manjšimi sekundarnimi depresijami, ki so se razvile mimogrede nad južno Francijo in bližnjim Sredozemskim morjem.

Ker ima konec februarja in začetkom marca sonce že precejšnjo moč, je prevladalo segrevanje in tudi jasne noči niso mogle več občutneje skladiti ozračja. Zato se je plašč snega, ki je bila dovolj debela in gosta ter močno stisnjena, razmeroma hitro topila in je na prisojnih mestih že domala izginila.

Zetli je, da enog nadalje kopni čim počasneje. Zemlja, ki ni prejela dovolj vode že precej nad polovico leta, se bo potem zadostno napojila in ne bo se nam bati, da bi pomlad nastopila prezgodaj ter pred časom povzročila cvetenje sadnega drevja. Kajti pri nas moramo redno računati z mrzlimi vremenskimi reakcijami, ki nenadoma prinesejo zopet slano in pozebo; tudi v slučaju, da so že dolgo vladali gorki dnevi.

PRINC — GARDEROBER.

Mesto, da bi vladal v svoji domovini Nigeriji, ki je tako velika, kakor največje evropske države, mora nigerski princ Katala Nengami v Nici v nekem hotelu čuvati klobuke in plašče hotelskih gostov. Princ Katala je bil rojen pred 38. leti v Bornu. Za časa velike delitve Afrike je bila njegova dežela razdeljena med Nemčijo, Francijo in Anglijo, vladajoča dinastija pa odstavljena. Princ Katala je bil prepeljan v Pariz in je bil pozneje z vsemi častmi, ki pripadajo njegovemu dostojanstvu, sprejet od bivše cesarice Evgenije.

Za časa izbruha svetovne vojne je najahal v Avstriji in se je komaj rešil internacije. Posrečilo se mu je pobegniti na Riviero, kjer je po pravem pustolovskem življenju ostal kmalu brez vsakih sredstev. V Franciji je bil vpisan kot afriški delavec in je bil zato odpisani v neko municijsko tvornico. Razjarjen nad brezobzirnostjo, s katero so postopali z njim, ne da bi se ozirali na njegovo afriško kraljevo dostojanstvo, je prišel princ Katala v tabor nezadovoljnih in je začel leta 1917 v Maiseilleu upor, ki mu je prinesel dve leti zapora.

Po premirju je bil oswoččen in poslan v Maroko, kjer je preživel zanj tri leta. Pred par dnevi pa je prispel v Nici, kjer je bil po posebni protekciji nastavljen kot pomožni garderober v nekem velikem hotelu. Tamkaj opravlja sedaj s kraljevim dostojanstvom svoj skromni posel in pripoveduje vsakemu, kogar to pač zanima, nesrečno usodo svojega življenja.

Mali oglasi

Stenoje do 20 besed 5 Din. — vsaki nedeljni 6 besed 1 Din. — Trgovski oglasi, doplačila, spremembe do 20 besed 5 Din. — vsaki nedeljni 6 besed 2 Din. — Plače se zaprejo (Lahje tudi v enotah). Na vprašanje se odgovarja, ako je vprašanje priložno znanih za odgovor.

Službe

Potalka
z večletno prakso išče nekavinska veletrgovina v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Jutra« pod št. 42/a.

Korespondentinja
se išče za neko veletrgovino z žitom v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Jutra« pod št. 43/a.

Knjigovodja
bilancist. se išče za neko tovarno v Sloveniji. Ponudbe na upravo »Jutra« pod št. 44/a.

2 urarska pomočnika
se »prejmeta pri Fr. P. Zajec, Stari trg 9. 575

Damskega frizerja
samostojnega (gospoda ali smo) išče Nenad Ranisavljević, damski frizer iz Beograda, Knez Mihajlova 16. Plača prvotna moč mesečno 1000 dinarjev in 10%, od bruto zaslužka, drugotna moč 800 dinarjev in 10%, bruto zaslužka. Nastop takoj. 558

Prodajalka
manufakturnista, za neko večje podjetje v mestu, se išče. Brez oskrbe. Ponudbe na upravo »Jutra« pod št. 37/a.

Stanovanje
Mesečna soba s dr. telefonom, priprosto

meblirana, z električno razsvetljavo, s posej nim vzhodom v sredini mesta, se odda zares solidnemu samskemu go-polu. Cena vsake skupaj Din 250 — mesečno. Pismene ponudbe pod »Telefon« na upravnistvo »Jutra«. 546

Meblirano sobo
z brano ali brez brane se išče za enega gospoda. Ponudbe: G. Janković, Ljubljana, poštnoležke. 576

Stanovanje išče
semkaj premeščen železniški uradnik. Cenje-e ponudbe na upravnistvo »Jutra« pod »Zeleznice«. 567

Neprepitljiva
Večja hiša 573
v sredini mesta v Ljubljani, se za nizko ceno proda. Naslov pové uprava »Jutra«.

Prodaja
Motorna cirkularna
žaga za žaganje drv na železnem vozu, popolnoma nova, se takoj zelo ugodno proda. Naslov pové uprava »Jutra«. 555

Krojaško orodje
se proda, kakor miza, šivalni stroj, likalniki in drugo tozadevno orodje. Kje, pové uprava »Jutra«. 571

Toussaint-Langenscheidt
I. II. kn. s angleškega jezika ter angleško-nemški slovar Muret-Sandera, se proda. Naslov v upravi »Jutra«.

Dopisovanje
Dve gospodini
želita korespondenco. Sva boljših starišev na deželi, trgovsko nabraženi ter želiva za razvedrilo korespondirati z boljšimi, najraje samostojnimi gospodi. Dopise je poslati na upravo »Jutra« pod »Silva 21«, »Lea 26« do 10. marca t. l. 436

Stroj za tehnik
v državni službi išče znanja v svrhu ženitve z boljšo gospodino od 20 do 26 let staro. Samo resne ponudbe usj se pošljejo s sliko na upravnistvo »Jutra« pod »Pomlad«. 577

Razno
Leča, 545
nova, debelozrnat zelumehka za kuho, se dobi pri Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12. Zahtevajte naš cenik vrtnih in poljedelskih semen.

Zdravniki, pozor!
Prodajo se kompletni zdravniški instrumenti, skoro novi, po nizki ceni. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Instrumenti«. 36/a

Dular & Fabiani - veletrgovina z manufakturo.
Zaloga: Skladišče Balkan, Ljubljana.

Razpis.

Pri deželni elektrarni na Završnici je oddati

mesto ravnatelja

kot tehničnega in komercialnega voditelja podjetja z uradnim sedežem v Mostah pri Žirovnici.

Za to službeno mesto se zahteva zlasti dovršena tehnična visoka šola in večletna praksa v elektrotehnični stroki. Namestitev se izvrši s pogodbo in se službeni prejemki določijo po dogovoru. Eventualno se prizna tudi tantijema od čistega dobička podjetja.

Reflektantje na to službo naj pošljejo svoje s potrebnimi spričevali opremljene ponudbe z navedbo zahtevane plače **do 31. marca 1922.**

pokrajinski upravi za Slovenijo, odsek za likvidacijo kranjske deželne imovine (deželni dvorec).

Pokrajinska uprava,
oddelek za notranje zadeve,
odsek za likvidacijo kranjske deželne imovine.

V Ljubljani, dne 1. marca 1922.

Pokrajinski namestnik: **Hribar s. r.**

M. KUŠTRIN

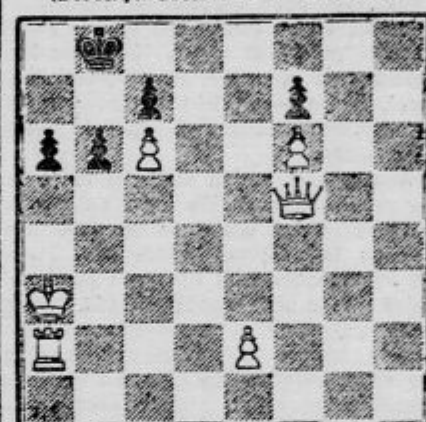
LJUBLJANA

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in na debelo. Velika zaloga vseh vrst gumij, kolesne in avtomobilske pnevmatike. Slavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz tovarne »WALTER MARTINY« Na razpolago je hidravlična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta št. 2.
Telefon št. 588. Brzjav: Kuštrin Ljubljana.
Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.
Telefon št. 470.
Maribor, Jurčičeva ulica št. 9. Telefon št. 133.
Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.

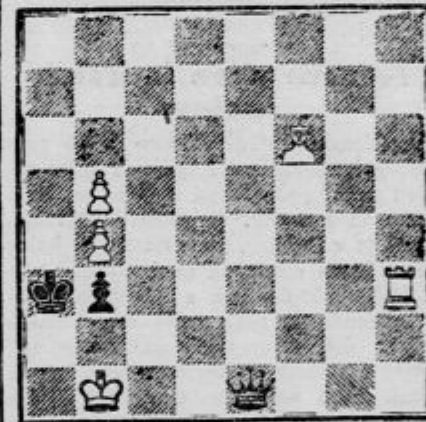
ŠAH.

Naloga št. 27.
(Dr. H. pl. Gottschall v Gorikah.)

Mat v treh potezah.

Naloga št. 28.
(K. Trailer, Dub.)

Mat v treh potezah.

Številke 1 do 8 od spodaj navzgor, črke od a do h od leve na desno.

Rešitev naloge št. 25: Kraljica c2 — d3.
Rešitev naloge št. 26: priobčimo v eni prihodnjih števil.

Praktikanta

z dobro šolsko izobrazbo in iz boljše rodbine sprejme trgovska pisarna. Ponudbe pod poštni predal št. 83 gl. p. 497

Pozor! ŽIMA Pozor!

Zimo za zimnice vsake vrste izdeluje in prodaja trdka

Lovro Ješe-tova vdova
žimpreja, Stražišče, Kranj.
Vzorci zastoni in poštnine prosto. Kupim ščetine, kozjo dlako, grivo, goveje in konjske repe.

Stroj za lomljenje kamena

(Steinbrechmaschine)

z mehaničnim pogonom se želi takoj kupiti ali pa v najem vzeti. Ponudbe na Jugoslovensko šumsko industrijo d. d., Zagreb, poštni predal št. 211.

Krojaški salon K. PUČNIK

LJUBLJANA, SODNA ULICA 3
se priporoča za pomladno sezono.

Angleško blago — fino delo. Tudi za doščeno blago najboljša postržba. Piskam nameščenoem plačevalni pogoji po kulantnem dogovoru.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

I. čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

2013

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Munška ulica 19.

JUGOSLOVANSKA UNION-BANKA

preje **MARIBORSKA ESKOMPTNA BANKA**

2196

Ustanovljena leta 1872

Ustanovljena leta 1872

Beograd, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Velikovec
Ekspozitura v Škofji Loki.

Akcijski kapital K 30,000.000
Rezerve K 16,000.000

Izvršuje vse bančne posle
najkulantneje

Domače vesti

Vsled podražanja papirja in povisjanja tiskarskih stroškov smo tudi mi primorani, da zmeroma povisamo naročnino. Od dne 1. marca dalje velja »Jutra« za jugoslovanske mesece 750 Din (30 K), za tujstvo pa 13 Din (52 K). V nadrobni prodaji je ostala cena za navadne številke neizpremenjena (30 par), le številke s prilogo, torej zlasti nedeljske, bodo veljale odsej 1 Din. Prosimo p. n. naročnike, da blagovolijo pri obnovitvi naročnine to spremembo upoštevati.

UPRAVA »JUTRA«.

* **Kraljeva poroka odložena?** Beograjska »Politika« poroča: Po sporazumu, ki se je dosegel z romunsko kraljevsko rodbino, bi se poroka kralja Aleksandra s princeso Marijo imela izvršiti početkom meseca junija. Vsled pripomnje patrijarha, da je v tem času Petrovski post, pa je bilo na merodajnem mestu sklenjeno, da se kraljeva poroka odloži do Petrovega dne, to je do početka meseca julija.

* **Zapriseženje obeh muslimanskih ministrov.** Trgovinski minister Vilović in minister za narodno zdravstvo Omerović sta bila včeraj dopoldne v navzočnosti ministrskega predsednika Pašića na dvoru zaprisežena.

* **V Beogradu je umrl včeraj popoldne predsednik državnega sveta,** prof. Vladimir Jovanović.

* **Praga - Beograd.** Predsedstvo mesta Prage je obvestilo predsedstvo beograjske občine, da se Praga odsej imenuje oficijelno »Glavno mesto Prage«. Pri tej priliki je Praga sporočila srčne pozdrave Beogradu.

* **Delavska zbornica v Zagrebu.** Danes dopoldne se bo vršila v saborni dvorani v Zagrebu otvoritvena skupščina začasne delavske zbornice za Hrvatsko in Slavonijo.

* **Ekskomunikacija pesnika Petrovića.** Beograjska »Samouprava« poroča, da bo sv. sinod izključil pesnika Rasto Petrovića iz pravoslavne cerkve, ker je v reviji »Putevi« objavil neki članek o delovanju Krista.

* **Madžari zaprli jugoslovanskega oficirja.** Madžarske oblasti v Mohaču so aretirale bivšega jugoslovanskega stoletnika Gašparića, ki je bil svojetasno dodeljen varaždinski in beograjski garniziji. Gašparić se je poročil v Mohaču, odložil svojo šaržo in se živahno udeleževal jugoslovanske propagande v Mohaču. Madžarske oblasti mu nameravajo naprtiti sedaj veleizdajniški proces.

* **Zalosten položaj državnih nameščen v Trstu.** Zveza državnih uslužbencev v Trstu je poslala tržaškemu policijskemu ravnatelju originalno pismo, ki pravi o veliki bedi državnih nameščen v zasednem ozemlju. Zveza prosi z ozirom na to, da italijanska vlada sploh ne odgovori na njene predloge glede zvišanja prejemkov, naj se ji dovoli, da se obrne do določljivosti ljudstva z nabiralnimi posli. Registriramo!

* **Ven s pravilnikom k protidraginjskemu zakonu.** Iz trgovskih krogov smo prejeli dopis, v katerem se umesto in upravičeno zahteva, naj ministrstvo za socialno politiko nemudoma izda pravilnik, ki ga predvideva protidraginjski zakon. Drugače so neizogibna nesporazumljenja in razburjenja, kakršna je povzročila n. pr. v Ljubljani in po drugih krajih nedavna revizija trgovin po policijskih organih, ki v zakonu samem ni predvidena. Šele točen pravilnik bo omogočil pravilno in uspešno izvajanje določil protidraginjskega zakona.

* **Se nismo slišali.** Včerajšnji »Novi čas« poroča, da dobe narodni poslanec draginjske doklade poleg dnevnice. K temu pristavlja vprašanje: Kaj pa delavci, uradniki in železničarji? Dopolni Vendar je zanimivo, da se »Novi čas« zgraža nad draginjskim dokladom poslancev, ko dosejati še nismo slišali, da bi se posl. dr. Gosar in njegovi tovariši branili dnevnice ter protestirali proti povisoki. Tudi ni še bilo slišati, da bi odklonili dnevnice klerikalni ministri n. r., ki vlečejo poleg dnevnice tudi še ministrske plače. »Novi čas« bi najbolje storil, ko bi začel gonjo proti draginjskim dokladom v krogu svojih poslancev, ako noče nositi pečata, da mu je samo za hujškarjo.

* **Himen.** Gospod Venč Jakli, veleindustrialec v Karlovcu, se je poročil z gospodično Maco Lončaričevno, hčerko veleposelnika Josipa Lončarića v Skradu. Obilo sreče!

* **Promocija.** Na Karlovi univerzi v Pragi je bil te dni promoviran za doktorja vsega zdravstva g. Danilo Lipnjak, član društva jugoslovanskih akademikov v Mariboru.

* **Izpremembe v državni službi.** Minister pravde je premedil deložnosodnega svetnika in sodnega predstojnika v Cerkljici dr. Matijo Lavrenčiča na njegovo prošnjo na mesto sodnega predstojnika v Kozje in imenoval avskultanta dr. Petra Jeraba za sodnika v 9. činovnem razredu za okrožje višjega delžnega sodišča brez določenega službenega mesta. — Inž. Ivo Zupanič je sprejet v državno službo za kmetijskega strokovnega praktika pri pokrajinski upravi za Slovenijo ter dodeljen v službovanje oddelku za kmetijstvo. — Pisarniški oficijel Janko Levičar pri od-

delku za kmetijstvo je imenovan za kmetijskega strokovnega uradnika 9. činovnega razreda pri istem oddelku. — Računski oficijel Ivan Hrovatin pri knjigovodstvu zdravstvenega oddelka za Slovenijo v Ljubljani je podal ostavko na državno službo.

* **Smrtna kosa.** V Ljubljani je umrla ga. Josipina Kurnik, soproga revidenta juž. žel. g. Fortunata Kurnika, marljiva delavka na narodno-obrambno polju. Vri jugoslovanski ženi bodi ohranjen blag spomin!

* **Razpisani službi.** Razpisani je natečaj za mesto svetniškega tajnika v 9. činovnem razredu pri kr. stolu sedmoričice, oddelček B v Zagrebu. Rok natečaja traja do 20. marca. — Razpisano je mesto pisarniškega pomočnika, oziroma pomočnice, pri okrožnem rudarskem uradu v Ljubljani. Prosilci morajo biti popolnoma izveščani v strojeopisju. Prošnje je vložiti do 16. marca.

* **Volitev v glavni odbor za obdelovanje Barja,** se vrši za mestno okrožje Ljubljansko (kat. občina Trnovo, Karlovo, Krakovo, Gradišče) ter za kat. občino Štepanja vas, dne 13. marca od 9 do 11. ure dopoldne v Mestnem domu v Ljubljani. Volilno pravico imajo vsi oni volilci, ki so vpisani v tozadevno volilnem imeniku. Voliti je dva odbornika in enega namestnika.

* **Odrede glede prometa s parkljato živino.** Uradni list pokrajinske uprave za Slovenijo z dne 2. marca objavlja naredbo pokrajinske uprave o veterinarsko-policijskih odredbah glede prometa s parkljato živino v okrajih brežiškem, ljubljanskem (okolica) in logaškem zaradi zatiranja slinavke in parkljeve, na kar opozarjamo zainteresirane.

* **Poštni in brzojavni promet s Turčijo.** Ministrstvo za pošto in brzojave je uvedlo privatni poštni in brzojavni promet s Turčijo in sicer preko Grške. Doslej je šel ta promet preko Bolgarije.

* **Nov telefonski pravilnik.** Izšel je nov telefonski pravilnik, s katerim se ureja razmerje med državo in telefonskimi naročniki ter določajo vse takse, ki so v zvezi s telefonom. Ta pravilnik, ki je že stopil v veljavo, se dobiva pri ministrstvu za pošto in brzojave ter stane 10 dinarjev.

* **Državni zdravilišči v Rogaški Slatini in Dobrni.** Zdravstveni odsek je sklenil, da velja za drž. zdravilišči v Rogaški Slatini in Dobrni, dokler se ne ukrene drugače, naslednja določila: Sezija traja v zdravilišču v Rogaški Slatini od 1. maja do konca septembra in v zdravilišču v Dobrni od 15. aprila do 15. oktobra ter se deli na predhodno sezijo (od početka sezije do dne 15. junija), na glavno sezijo (od 16. junija do 31. avgusta) in na pozno sezijo (od 1. septembra do konca sezije). Zdravilišča in godbena pristojbina se zaračunava pri več nego dvodnevem bivanju v zdravilišču. Dan odhoda iz zdravilišča se ne računa. Za otroke od 4. do 12. leta in za služničad gostov je plačevati polovico zdraviliške in godbene pristojbine. Dovoljenje so nastopne olajšave: V predhodni in pozni seziji se zaračunavajo cene za sobe; odškodnina za perilo in razsvetljavo, zdraviliška in godbena taksa in cene za vsa zdraviliška sredstva s 25 odstotnim popustom. Državni uslužbeni, člani in vojaški uradniki, svečeniki vseh veroizpovedovanj, nadalje njih žene in neposredni otroci imajo v predhodni in pozni seziji pri vseh navedenih cenah 50 odst. popusta. Zdravniki, njih žene, vdove in neposredni otroci so ves čas sezije oproščeni zdraviliške in godbene pristojbine in vsa kopališka sredstva so jim brezplačno na razpolago. Glede stanovanja pa uživajo izven glavne sezije isto ugodnost, kakor državni uradniki. V glavni seziji se ne dovoljujejo nikakršne olajšave.

* **Letos bomo baje imeli mokro leto.** Opazovalci na raznih meteoroloških postajah napovedujejo, da bomo imeli letos deževno leto. Na podlagi proučevanja statistik od leta 1835 naprej so dognali, da je skoro za vsakim suhim letom prišlo mokro leto.

* **Visoka starost.** V mariborski hiralnici je umrla te dni 104 leta stara hiralnica Ana Novak, rodona iz Murske Sobotice. V mladosti je bila služkinja ter je celo življenje pridno delala in skromno živela.

* **Nov most čez Muro pri Veržetu.** Po poltrugoletni gradbeni dobi je bil te dni dogotovljen nov Murski most pri Veržetu. Novi most obstoji iz glavnega mosta čez strugo Mure in pet postranskih mostov čez stranske struge, po katerih teče voda za časa poplave. Most je iz hrastovega lesa. Te dni dovažajo gramož na dovozne ceste. Novi most stane okroglo pet milijonov kron ter bo še tekom meseca marca izročen javnemu prometu.

* **Reka Kolubara v Srbiji je vsled tanjanja snega prestopila bregove** in poplavlja okolico, kjer je napravila veliko škodo.

* **Srne in fazani za otok Lokrum.** Mestna občina Dubrovnik namerava na otoku Lokrumu gojiti srne in fazane ter se je obrnila na češkoslovaškega konzula s prošnjo, naj bi ji nabavil iz češkoslovaških državnih gozdov potrebno število srn in fazanov. Konzul je prošnjo ugodil in v kratkem dospelo iz Češkoslovaške v Dubrovnik naročene srne in fazane, ki se bodo ustavili v primerne postore na Lokrumu.

* **Sprejemanje boškov v mariborsko bolnico** je zaradi nezadostnih denarnih sredstev omejeno samo na najnujnejše slučaje.

* **Ne smešite se!** V rokah imamo dopis, s katerim ponuja neka trdka iz večjega slovenskega trga, v katerem gotovo pri ljudskem šteju niso našli nobene Neme, znani in zavedni narodni trgovini tudi v samoslovenskem kraju nakup večjega števila jaje. In vendar je ponudba sestavljena v — nemščini in to v prav slabih zalostno in smešno obnem.

* **Kje je balkanska nemorala?** S kako naslodo so poročali nedavno tega klerikalni listi o seksualnih perversnostih, ki so baje doma na jugu naše države, in se pri tem trkali na prsa, češ naši ljudje te stvari niti ne poznajo. Sedaj pa nam poročajo iz Trbovelj, da so tam zaprli prav radi enakega protinravnega zločina trboveljskega mežnarja in orlovskega voditelja. Zupnik bi sicer rad to prikril in pripoveduje, da je odpravil mežnar v Maribor, v resnici pa se nahaja s svojim sokrivcem v preiskovalnem zaporu. Pometajte pred svojim pragom!

* **En dan in eno noč na plavalni ledeni plošči.** V nekem slavonskem kraju ob Dravi se je odigral pred kratkim presrečljiv dogodek. Več dečkov se je drsalo na ledu ob Dravi. Vsled južnega vremena se je odtrgala približno štiri kvadratne metre velika ledena plošča in jo je voda nesla naprej. Na plošči so klicali dečki na pomoč, a šele drugi dan se je ljudem posrečilo, vredi dečkom z obrežja vrvi, na kar so spravili ploščo k bregu in rešili dečke iz smrtno nevarnosti.

* **Na Timoku ponesrečila.** Iz Negotina poročajo, da sta dne 28. februarja ob veliki nevihti padla v vodo seljaka Cvetko Gjorgjevič in Bora Markovič, ki sta se v čolnu vozila preko Timoka. Obadva sta izginila v valovih. Ker je reka zelo narasla in deroča, ni bilo mogoče najti trupel ponesrečenec.

* **Stavka brivskih pomočnikov v Zagrebu** poostrena. Brivci so svoje pomočnike, ker se pozivu, naj se vrnejo na delo, niso odzvali, včeraj odpustili iz službe. Brivski pomočniki so imeli zaradi tega včeraj popoldne zborovanje, v katerem so proglasili splošno brivsko stavko. Zato so stopili v stavko tudi oni, ki so bili dosedaj še na delu.

* **Velikodušno darilo.** Gospod vseniški profesor Lucien Tesnière, ki se je že opetovano, posebno ob koroskem plebiscitu izkazal kot pravi prijatelj Slovencev, je naklonil zbirki za naše bedno dijaštvo na Češkem prispevek 400 kron. S tem je g. profesor, rodom Francoz, znova dejansko pokazal svoje simpatije do nas.

* **Iz Turnišča v Prekmurju nam pišejo:** Na Svečnico sta priredila šolski vodja Ante Trinajstić in učiteljica Mara Judinčeva s sodelovanjem tovarišic in tovarišev predstavo s šolsko mladino. Domoljubne pesmi — »Mladi vojaki« — z vojaško opremo — lastno delo otročev — »gra »Cista vest«, vse so otroci dobro pogodili. Na željo ljudstva so morali otroci večkrat ponavljati. Cestitamo vsem učiteljskemu zboru k dobremu uspehu in smo prepričani, da nas še večkrat tako presenetli. — Dopisniku »Jugoslavije«, ki smatra našega g. voditelja za nemogočnega voditi šolo, ki mu je podrejenih sedem izprašanih učnih moči, želimo, da pokaže svojo delavnost ne samo z jezikom, ampak tudi z dejanjem.

* **Aretacija italijanskega prekopčevalca.** Zagrebška policija je že dalj časa zasledovala trgovca z živino Luigija Negrija iz Verone, ker je ogoljufal Prvo hrvaško štedionico v Zagrebu za 200.000 K. Te dni so Negrija izsledili v Vinkovcih ter ga izročili sodišču.

* **Železniški tatovi pod ključem.** Komisarjatu železniške postaje v Sarajevu se je po dolgotrajnem zasledovanju posrečilo zajeti tolpo tatov, ki so že dalj časa kradli material v železniški delavnici ter s tem za ogromno vsoto oškodovali železnico. Doslej je aretiranih sedem oseb. Preiskava se nadaljuje.

* **Nesreča pri podiranju hrške.** Posestnik Škerlj Josip iz Kleč in njegova žena sta podirala staro hrško. Ko sta jo izpodkopala, je privezal Škerlj nanjo vrvi. Pri navezavanju se je hrška nagnila, Škerlj pa je padel pri tem na tla; si zlo mihi desno roko in se poškodoval po glavi.

* **Hud gostilničar.** Na pustni torek je v Planinčevi gostilni v Koprivnici pri Brežicah popivala večja fantovska družba. Vsled preobilo zavzete alkohola se je med njimi kmalu vnel prepir, ki se je končno razvil v vsestranski pretep. Gostilničar se je zamašil trutim, da bi jih pomiril. Ko je uvidel, da ne opravi nič z besedo, je v razburjenosti odhitel na dvorišče, vzal iz voza ročico in udaril z njo Josipa Halerja iz Koprivnice, ki mu je bil najbližji, po glavi. Udarce je imel usodopolno posledico za Halerja. Otrpnila mu je namreč desna roka in zgu-bil je spomin in tudi govorico.

* **Starček zgorel.** V Leskovcu je nastal v hiši posestnika Bantičar požar, ki je popolnoma uničil poslopje. 70letni starček Bantičar se vsled bolezni ni mogel rešiti in je postal žrtev plamena. Potegnili so ga mrtvega iz razvalin.

* **Zagonetna smrt.** Truplo Elize Friedrich, katero so našli pred par dnevi v Mariboru v njenem stanovanju obečeno, valed česar se je splošno zdelo, da je izvršila samomor, je bilo včeraj raztelesen. Obdukcija je dognala, da je bila Friedrichova zastrupljena. Preiskava se nadaljuje.

Objave

* **Posredovanje služb za stazkinje v Ljubljani.** V ponedeljek dne 6. t. m. se zopet odprli za članice P. Z. posredovalne službe pri »Poselski zvezi«. Stari trg št. 2/III. Uradne ure od 8. do 1. in od 3. do 5. ure popoldne. Pozivljajo se vse članice, da se zglasujejo edino pri svoji lastni posredovalnici. — Poselska zveza.

* **Občni zbor Gospodarskega naprednega društva** za šentjakobski okraj v Ljubljani bo v soboto dne 11. t. m. ob osmih zvečer pri Česnovarju na Dolenjski cesti. * **Vstopnice za koncert jugoslovanskih narodnih pesmi** dne 13. t. m. v Unioni so od danes naprej v predprodaji v trafikah v Prešernovi ulici št. 54. Preskrbite si jih pravočasno!

* **Prosvetni odsek Sokola v Sodražici** ponovi dne 5. marca narodno igro »Divji lovec« v društveni dvorani pri br. Strbenku. Začetek ob šestih zvečer. Po igri so na sporedu pevske točke.

* **Dramatični odsek Sokola na Viču** ponovi v nedeljo dne 5. marca ob pol osmih zvečer dramo »Veleja«.

* **Dramatični odsek invalidskega doma v Ljubljani** uprizori v nedeljo dne 12. t. m. v Ljudskem domu v Ljubljani priljubljeno narodno igro »Reveček Andrejček« v petih dejanjih s petjem. Začetek točno ob pol osmih. Blagajna se odpre ob sedmih. Vstopnice se dobe v predprodaji od četrtka naprej v trafikah ge. Severjeve, Šelenburgova ulica in ge. Bič na Ambrozevem trgu. Predplačila se hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabi odbor.

* **Komanda mesta Ljubljana** rabi nujno naslove sledečih neprijavljenih rezervnih g. oficirjev: praporščak Josip Devetak iz Grosuplja, Josip Kalčič iz Postojne, Anton Albert iz Postojne, Evgen Baraga iz Postojne; podporočnik Franc Uršič iz Recenstein-Belljak, poročnik Erno Sulič iz Zališke in Anton Mihevc iz Dol-Logatca; narednik Jože Sancin iz Trsta; praporščak Josip Sedež iz Ljubljane; podporočnik Ferdinandu Ferluga iz Občine pri Trstu in Rudolf Horvat iz Trnovega; poročnik Alojzij Križaj iz Šiške, podporočnik Rudolf Košak z Volovske in Josip Ravnik iz Bolnijske Bistrice; praporščaka Valentin Poberaj z Solkana in Josip Dežman iz Radovljice; podporočnik Anton Eržen iz Kopra; poročnik Gomizelj Dragutin iz Trsta (služil pri 37 pp.). Vsi imenovani gospodje, oziroma njih znanci in sorodniki se naprošajo, da naznanijo naslov nemudoma komandi mesta Ljubljana.

* **Slovenskemu lovskemu društvu** se je posrečilo pridobiti žive fazane. Oddali se bodo v rodbinica enega petelina in štiri kokoši za ceno 750 dinarjev. V tem razmerju v lovišču izpuščeni se najbolj množijo. Slovensko lovsko društvo vabi g. lovec, da si fazane naročijo, ker so cene zmerne in njihova lovišča skoro gotovo prazna. Naročila naj se pošljejo na naslov Slovenskega lovskega društva v Ljubljani. Ozirati se more samo na tista naročila, pri katerih se vpošlje istočasno kupnina.

* **Zbirka za gladujoče dijake na Češkem.** Vsota II. izkaza 14.610 K. Tretji izkaz: g. dr. Perič 400 K, g. dr. Zupanc 400 K, Delniška tiskarna 6000 K, g. notar Hudovernik 400 K, g. Lucien Tesnière 400 K, g. dr. Josip Furlan 400 K, g. dr. Globevnik, odvetnik v Novem mestu 400 kron in g. dr. Josip Krevl, notar v Litiji 400 K, skupaj 23.410 kron.

* **Dijaški kuhinji »Domovina« v Ljubljani** so darovali: Pivovarna »Union« 10 tisoč kron, upravni svet »Narodne tiskarne« 5000 K ter Strojne tovarne in livarne 4000 kron. Bodi izrečena vsem najtoplejša zahvala. — »Domovina« podpira letno nad 80 dijakov-srednješolcev z opoldansko in večerno hrano ter prosti vse javne činitelje, da blagovolijo posnemati imenovane darovalce.

DRŽAVNA POSREDOVALNICA ZA DELO.

Pri vseh posredovalnicah »Državne posredovalnice za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 19. do 25. februarja t. l. dela 228 moških in 104 ženskih delovnih moči. Delodajalci so pa iskali 103 moških in 65 ženskih delovnih moči. Posredovanj se je izvršilo 92.

Promet od 1. januarja do 25. februarja t. l. izkazuje 3907 strank, in sicer 1630 delodajalcev in 2227 delojemalcev. Posredovanja se je izvršilo v tem času 373.

Dela iščejo: viničarske družine, kovinarji, mizarji, kolariji, sodarji, mlinarji, pekari, mesarji, tesarji, zidarji, sedlarji, natakarji, natakarike, rudarji, šivilje, perice, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

V delo se sprejmejo: rudarji, mizarji, zidarji, lončarji, poljski delavci, vrtnarji, kolariji, knjigovodje, pisarniške moči, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

POGREB VOJNE LADJE.

Kot simbol bodočega razoroženja na morju po idealih washingtonske konferen-ce bo ena izmed ameriških vojni ladij z vsemi vojaškimi častni potopljena na odprtem morju. Ladja bo v to svrbo na novo prebarvana in očiščena. Okrašena bo z zastavami in spuščena potem na odprto morje, kjer bo potopljena. Med potapljanjem bo svirala na vseh drugih ladjah godba in bo oddanih 21 častnih strel. Domneva se, da bo ta usoda doletela vojno ladijo »Kentucky« ali »Oregon«, ki se je udeležila bitke pri Santiagu, v kateri je bila španska vojna eskadra popolnoma uničena.

Gospodarske vesti

Rubrika »Gospodarstvo«, ki prinaša med drugim tudi novo uredbu o prepovedi o uvozu luksuznega blaga s seznanom vseh prepovedanih predmetov se nahaja na prilogi

— **Sajenje tobaka v Sloveniji.** Uprava državnih monopolov je za leto 1922 odobrila sajenje tobaka v Sloveniji v okrajnih glavarstvih Celje, Maribor, Ptuj, Dolnja Lendava in Murska Sobotica. Odkupne cene so nasproti lanskim povišane za povprečno 50 odstotkov. Zupanstva v navedenih okrajnih glavarstvih bodo sprejemala prijave za gojenje tobaka do dne 31. marca.

— **Pletarska šola v Strnišču.** Poročajo nam: Prešlo nedeljo je izročil vladni svetnik dr. Dermastja v imenu pokrajinske uprave v Ljubljani Pletarsko šolo v Strnišču, novo ustanovljeni pletarski zadrugi. Ta zadruga, ki nosi naslov »Pletarna v Strnišču, Slovenija, r. z. z. o. z.« ima v prvi vrsti namen pospoveševati pletarstvo kot domačo industrijo ter vpetljavati vrborejo, kot novo panogo kmetijstva. Ravnateljstvo te zadruge je prevzel bivši vodja pletarske šole v Strnišču, Mirko Ogorelec.

— **»Merkantilna banka« v Kočevju.** Minister za trgovino in industrijo je dovolil gg. Vinku Heinricharju, trgovcu v Kočevju, Franu Ilcu, trgovcu v Ribnici, Antonu Kajfežu, trgovcu v Kočevju, in drugim, ustanoviti delniško družbo z imenom »Merkantilna banka« v Kočevju. Milonova delniška glavnična znaša pet milijonov kron. Ustanovni občni zbor nove banke se vrši dne 12. marca v Kočevju.

— **Dobava drv.** Komanda Potiske divizijske oblasti v Subotici razpisuje na dan 24. marca 1922 ob 11. uri dopoldne ponovno ustno licitacijo glede dobave 31.200 kubičnih metrov drv. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— **Insolvent v Italiji.** Pasive insolventne bankovne družbe »Compagnia di Credito Italiano« znašajo 125 milijonov lir, deficit 75 milijonov lir. — Insolventno je postalo gradbeno podjetje inž. Frid. Stabbia v Turinu. Pasive znašajo 12 milijonov lir.

— **Obtok novčanic v Madžarski.** Po izkazu Madžarskega novčaničnega zavoda z dne 23. februarja je narasel v Madžarski obtok bankovcev od 15. do 23. februarja za 109.694.902 na 26.151.378.284 madž. kron. Kovinska podlaga je v istem času narasla za 165.54 na 13.428.862.70 madž. kron.

— **Nemški železniški material.** Po neki statistiki je Nemčija do dne 31. januarja dobavila zaveznim državam na račun vojne odškodnine v celem 24.712 vagonov. Jugoslavija je od tega števila dobila 277 vagonov. Italija 69, Rumunija 1565; Francija je prejela 6353 vagonov, a izmed vseh jih je dobila največ Belgija in sicer 15.138.

— **Pred znizanjem premogovnih cen v Ameriki.** Iz Newyorka poročajo: Transporna tarifa za premog se bo znizala koncem marca. Do tega časa se bodo znizale tudi rudarske mezde, tako da se bodo mogle znizati cene premoga. Trgovina s premogom sedaj vsled visokih cen sploh stagnira.

— **Ruski deficit leta 1922.** Novi ruski ljudski komisar za finance Kolnikov je izjavil, da deficit Rusije za leto 1922 znaša preko 230 milijonov zlatih rubljev, vsled česar se bodo morali uvesti novi davki na sol, sladkor, petrolej in višje carinske postavke.

— **Novo brodersko podjetje.** Dne 1. marca sta nastopili poizkusno plovbo med Zemnon in Beogradom dve novi ladji, ki sta last »Jugoslavanske trgovske banke« v Zemnu. »Trgovska banka« je nabavila ladje v svrbo konkurence broderskemu sindikatu, katerega ladje neredno plovijo ter zahtevajo visoke pristojbine.

Borza

Zagreb. Promet na borzi še vedno počiva. Tendence je slaba. Na Dunaju je Zagreb kljub kreditom, ki jih je določila Avstrija, švrt. Dolar je notiral v Zagrebu 304.

Beograd: devize: London 300—330, Pariz 580 — 600, Zeneva 1300, Berlin 250 — 358, Praga 118 — 122, Milan 27.50, Dunaj 1.25, Sofija 53, valute: leji 48.

Curih, devize: Berlin 2.05, Newyork 5.12, London 22.54, Pariz 46.42, Milan 26.90, Praga 8.40, Budimpešta 0.73, Zagreb 1.55, Varšava 0.12, Dunaj 0.10, avstrijske žigosane krone 0.085.

Berlin, devize: Rim 1326.15—1338.55, London 1113.80 — 1116.15, Newyork 251.94 — 252.26, Pariz 2293.70 — 2298.50, Švica 4960 — 4970, Dunaj 4.58 — 4.63, Praga 410.55 — 411.45, Budimpešta 35.50 — 35.64, Zagreb 77.50, Sofija 164.80 — 165.20.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenec. Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«.

UNDERWOOD
pisalne stroje:
THE REX CO.,
Ljubljana. 418

Devetstopetnajsto

Tragedija naroda.

Umikanje se prične. Spremljajo ga poulične borbe, regljanje pušk. Nato zopet tišina, katero naskrat preseče strahovita eksplozija in bobnenje. Skladišče na kolodvoru je zletelo v zrak, zažgali so ga naši sami. Vsa druga skladišča so bila nameščena po džamijah in naše oblasti jih niso hotele porušiti, da ne bi ranile občutljivosti lastnih turških podanikov. Od tristo vozov blaga so rešili v zadnjem trenutku komaj kakih trideset.

Počasi se umikajo skozi mesto, neprestano v stiku z bolgarskimi prednjimi stražami. Glavni del naših čet stoji že na desni strani Vardarja ter je polegel po jarkih in obronkih Vodne planine, spuščajoče se tik do mesta.

Bolgari že pritiskajo od Madžareva, prihajajo v mesto, se pritipajo do vardarske obale, zavzamejo železni most, po osvobojenju krščeno na ime generala Bojeviča. Naši se še vedno umikajo po kamenitem mostu in Bolgari sipajo iz železnega mostu nanje svoj ogenj, kateremu mi odgovarjamo, da bi omogočili prehod vsem zaostalom. To je bil prvi krvavi pozdrav bratov Srbov in Bolgarov na Vardarju.

Ob treh popoldne dne 9. oktobra je zapustil poslednji srbski vojak Skopje. Ko je poveljstvo čet zapovedalo umik iz Gazi Babe, se je samo podalo na pot. Poslednji vlak s poveljstvom je vozil polahko proti Kačaniškemu klancu. General je iz voza ogledoval gibanje čet na gazi-babski postojanki.

Ko je vozil vlak mimo železniškega skladišča strojev, opozori nekdo generala na zaostalo premočeno trobojnico na tem poslopju. Ta trobojnica je vihrala že izza časa pričakovanja zavezniških čet.

General jo pogleda in njegove ustne se skrčijo v bolestni nasmeh.

Beg.

Dočim so se begunci podajali preje le v posameznih oddelkih v Prištino in Mitrovico, se je zljilo vse na Kosovo, odkar je bila pretrgana zveza na Solun. Največ beguncem je prihajalo iz severne Srbije, iz Niša, Kruševca, Skoplja, tretjega po

17 svojem številu beguncem in vse to se je valilo v Prištino, Mitrovico in Ferizivico. Za Nišem, Kruševcem in Skopljem so pričeli prihajati na Kosovo tudi meščani okoliških mest iz doline Morave in Ibra, Čačaka, Kraljeva, Aleksinaca, Vranje in Leskovca. Vse se je selilo. Zagostile so se ceste iz severa, iz vzhoda in zapada, vodeče na Kosovo.

Majhna kosovska mesta Mitrovica, Priština in Ferizivica niso mogla pogoltniti toliko sveta. Bilo je pač nekaj zapuščenih turških hiš, nekaj srbskih, ki so na stečaj odprla vrata beguncem, ki so jih pred tremi leti rešili kosovskega suženjstva, a vsega je bilo premalo. Ljudstvo je vrelo in zopet vrelo iz različnih dolin in klancev, se spuščalo iz planin, prihajalo po cestah in kakor poplava valovalo ter preplavilo tesne ulice teh mest; nič več se ni moglo hoditi po mestu. Da se usoda docela izpolni, so prispeli tudi begunci iz Gilana in moravskih vasi, različna poveljstva brez armade in zopet armade brez poveljstva, ogromne čete rekrutov in vse polno bataljonov ujetnikov. Zemlja je stopala, ulice so trepetale, ljudstvo se je dušilo.

V Prištini, kamor je najkrajša pot za begunce iz Kruševca, Niša, Prokuplja, Vranje in Košunje, se je cesta tako zamašila, da je moralo vojaštvo in žandarmerija stražiti ter omogočiti prehod odhajajočim proti Liplanu in Prizrenu. Prve gruče so pač še našle zatočišče, toda na novo prihajajoči so obupno in zaman prosili strehe, samo strehe, brez postelje, brez ognja in hrane. Načelnik je razdelil ključke praznih turških hiš. Po prostranih vežah in hodnikih je nastalo celo taborišče. Spali so na golem tlaku, toda bila je vsaj streha, zadostna pred dežjem, bili so zidovi, čuvajoči jih pred vetrom, čeprav je skozi razbita okna starih in zapuščenih dvorcev neusmiljeno tulil. Dočim so bili ti zadovoljni, da so vsaj toliko našli, so medtem prihajali novi in zopet novi begunci, kakor val za valom vznemirjenega morja, bruhaajočega ob obale in vedno nove trupe poplavljalne bregove tega zatočišča. Niti v hišah, niti v prodajalnah, niti v skladiščih ni bilo nobenega prostora več. Spali so, kamor so prišli. V trgovinah, pred njimi, na vozovih in pod njimi, po praznih prodajalnah, hlevih, skednjih, seničih, dokler se naposled v poslednjih dneh niso zadovoljili tudi z bivanjem na prostem. Kjer se je nad turško hišo izprožilo le malo strehe, so ležali vozaki, rekruti, begunci, tesno se pri-

slanjajoči k zidu, da bi z vsem telesom ostali na suhem ter vseeno pustili dovolj prostora mimoidočim.

Vse to se je dogajalo v času neusmiljenega jesenskega dežja, brezkrainnih temnih noči in je rezal kosovski veter kakor nož.

Po ulicah, ki jih gazi to ljudstvo, so nastala velika blatna jezera, ki jih moraš prebroditi, če hočeš na drugo stran. Ljudstvo zamazano, moška in ženska obleka vsa od blata, nabirajočega se že par dni po prištinskih ulicah, čevlji mokri, obrazi neumiti, lasje razmršeni, a vseeno pričakujejo ljudje nečesa in še vedno goje upanje. Zopet se zbirajo in medsebojno pomenkujejo in teče. Ena gruča tam pred džamijo, druga pred vratmi načelstva, tretja na dvorišču, četrta pod streho kake trgovine, peta v turški prodajalni, šesta na ulici, sedma istotam, vse šepeta, govori eno in isto, novice gredo od gruče do gruče, premljavajo jih, izpopolnjene se vračajo zopet nazaj, prostirajo dalje skozi kavarnе, trgovine, odhajajo v hiše, poplavljaajo vse mesto. Istočasno se govori o vsem; o velikih skrbih, o tistih majnih osebnih nezdah, o Rumuniji in njenem zadržanju, o cenah moke, o pomoči, ki nam jo pošilja Rusija, da ni več soli, tobaka. Ko nimajo ničesar več, se razgovarjajo o vsakem najmanjšem dogodku, ga tolmačijo po svoje. Ordonanca je prišedra iz Gilana, dva polkovnika vrhovnega poveljstva sta prispela in se napotila v Prizren; od danes zjutraj se Gilan ne oglasa več na telefonu. Vse to vzbuja različne nade, ter budi temne slutnje.

Dolgo se ne razgovarjajo o eni in isti stvari. Vsak najnovejši, četudi majhen pojav, okrene ves pogovor. Ljudje se ne prestano menjajo. Ta prične pa odhaja predno konča in drugi nadaljuje njegovo besedo. Med njimi stoji tudi molčeče gruče. Po šest jih stiska glave skupaj, nevedoči, zakaj so se zbrali. Molče, uporno molče in samo s pogledi spremljajo pojave, oči izgovarjajo njih misli. Drugi prosjačijo kakor berači od gruče do gruče za novice. Priblizajo se, misleči, da se v tej družbi razgovarjajo o čem novem. Ko pa slišijo, da se nadaljuje stari razgovor, se skrbno ozirajo po drugih gručah, kaj se dogaja tam in odhajajo tja, kjer slutijo kaj novega. Tako se vlačijo ves dan, od zore pa do mraka, od gruče do gruče, dokler ne popadajo vsi ubiti zvečer, da nadaljujejo drugi dan svojo delo.

(Dalje prihodnjič.)

Jadranska montanska družba

Brzjavlj: „Montana“.

d. z. o. z.

Telefon št. 9.

Ljubljana, Zvonarska ulica 5 (J)

Prodaja in kupuje na debelo:

Import.

Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko.

Eksport.

Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana špedicijska pisarna Jesenice

Podjetje za prevažanje blaga južne železnice. Brzovozni in tovarni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zavarovanje. Podjetje za prevažanje poštstva. Skladišče s posebnimi naprtimi kabinami za pohištvo.

Brzjavlj: Ranzinger. Interurban telefon 60.

Veliki sejmi v Gradacu (Belokrajna)

za kramo, živino, konje i. t. d.

ki se vrše

529

dne 11. marca, 13. maja, 8. julija, 9. septembra, 25. novembra in 21. januarja vsakega leta.

Ugodne železniške zveze. Sejmišča tik kolodvora. Kupci in prodajalci se vabijo.

Obč. odbor občine Gradac.

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica

IVAN BRICELJ, Dunajska cesta 16 se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerno.

L. Mikuš

Ljubljana

Mestni trg 15

izdelovatelj dežnikov

Na drobno! Na debelo!

Zaloga sprehajalnih palic.

534 Popravila točno in solidno!

Klobuke in slamnike

vseh vrst, od preprostih do najkrajših nudi vedno v zalogi tovarna klobukov in slamnikov

Franc Cerar v Stobu

pošta in želez. postaja Domžale pri Ljubljani.

V popravila prevzema tudi vsa tozaderna dela ter pr oblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema v s naročila in modernizirajo trnika Kovačević i Trn v Prešernovi ulici št. 5, kjer se sprejema 2006 v sredo in v soboto.

Igralne karte

Geč in drug, Maribor

Glavna tobačna zaloga.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljše tovara Bösendorfer, Ozapka, Ehrbar, Köhl, Schweighofer. Original Stingl itd. Tuji na obroke. LJUBLJANA, Jerica Hubad, roj. DOLENC, Hitišerjeva ul. 65.

DUNAJSKI MEDNARODNI VELESEJEM

(Wiener internationale Messe)

od dne 19. do dne 25. marca 1922

NAJUGODNEJŠA PRILOŽNOST ZA KUPČINO

za vse siroke, nad 4000 razstavljalcev iz tu- in inozemstva.

Natančnejša poiznanila glede olajšav za potovanje in nakaznic stanovanja daje Wiener Messe A.-G., Wien, VII., Messepalast, kakor tudi časni zastopnik vi: avstr. konzulat, Turjaški trg 5, „Celeritas“ jugoslav. transp. d. z. o. z.

965/a

IMPORT - „TRIGLAV“ - EXPORT

Telefon št.:

17115

G. m. b. H.

DRESDEN - A

Zinzendorfstrasse 2/b

Podružnica:

HAMBURG, Steindamm 76

Brzjavlj:

Triglav - Dresden

Alster 1119

Triglav - Hamburg

Generalno zastopstvo ljubljanskega velikega semnja za Nemčijo

IMPORT:

Stroji za poljedelstvo in obrt, železnino in orodje, kemikalije, droge, papir, sol, modra galica, steklo, kolonialno blago, manufaktura itd. itd.

Potrebščine vseh vrst za vrtnarje. Umetna gnojila.

Važno za potovalce v Nemčijo:

Naša pisarna je vedno na razpolago za izvršitev Vaše korespondence v vseh tujih jezikih.

Za časa Vašega bivanja v Nemčiji pustite nasloviti korespondenco pod Vašim imenom na našo tvrdko.

Preskrbimo Vam dovoljenje za potovanje od nemških oblasti in olajšamo Vaš promet z bankami.

Preskrbimo Vam stanovanja in smo Vam v vsakem oziru na razpolago.

EXPORT:

Živo in zaklano živino, deželne pridelke vseh vrst,

žita, suhe slive, rudnine, zelišča

itd. itd.

Poslužujte se naše tvrdke!